Cutezătorii

REVISTĂ EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

40

JOI, 3 OCT.
1968, ANUL II(54)

Prima notă...

Foto:Grigore PREPELITĂ

ECRAN

Romanticele, frumoasele lecții

În ziua aceea de început, în ziua cînd mîinile voastre nu apucaseră încă servietele, ci purtau, în drumul spre școală, buchetele hărăzite să omagieze vesela și nostalgica, deopotrivă, reîntîlnire cu profesorii, cu colegii, cu speranța într-un an de studii rodnic — pagina întîia a ziarelor, vocea crainicului de la radio vă făceau cunoscute cîteva cifre impresionante, sub semnul cărora a debutat noul an de învățămînt. Vă reamintesc cîteva: școlile generale și liceele au cuprins în toamna aceasta aproape 4 milioane de elevi. S-au construit mai mult de 2 600 de clase noi. Peste 27 de milioane de manuale, valorînd 172 de milioane de lei au fost dăruite de stat elevilor...

În acea zi însă era prea devreme pentru a afla o altă cifră: una din acelea care, în iunie viitor, adăugate la sfîrșitul anului școlar cifrelor povestind despre bunele rezultate obținute de hărnicia voastră la învățătură, va da măsura splendidei responsabilități cu care fiecare sînteți hotărîți să vă exprimați gratitudinea pentru generozitatea ce vă înconjoară și vă stimulează setea de carte. Mă gîndesc la cifra exprimînd un număr aparținînd ordinului zecilor de milioane și indicînd totalul orelor de muncă patriotică efectuate de către zeci de mii dintre voi: elevi ai claselor a XI liceeale, elevi ai școlilor profesionale, elevi ai unor școli generale sătești. Pentru toți aceștia, noul an școlar a început în imensele amfiteatre ale Bărăganului, și Buceagului, ale Luncii Siretului și Prutului...

În locul plafonului alb al clasei spre care nu o dată, la teze, privești cu neliniște și speranță — cerul de un albastru fără egal al toamnei românești, ocean ospitalier pentru corăbiile norilor, tablă nemărginită pentru exercițiile de geometrie ale cocorilor repetînd lecția apropiatului zbor spre caloriferele Africei. În locul băncilor și catedrei — munți de porumb așteptînd să fie depănușat. Lecții? Da! Însuflețitoarele, emoționantele lecții ale muncii. Lecții pe care nu le va putea uita nimeni, așa cum, după 20 de ani, n-au uitat foștii brigadieri de la Bumbești-Livezeni sau Salva-Vișeu sau Agnita-Botorca că au purtat salopeta albastră de brigadieri, haină de gală a unei tinereți înflăcărate și nobile. Lecții pe care nu le va putea uita nimeni — și peste alți 20 sau 30 de ani, brigadierii anului 1968, de pildă cei de pe șantierul autostradei București-Pitești, vor povesti despre farmecul, claritatea și profunzimea orelor cînd se luptau cu piatra și pămîntul, învingîndu-le.

Romanticele, frumoasele lecții ale muncii, ucenicie pentru o viață plină de dăruire, trăită arzînd, cu satisfacția că este nevoie de tine acolo unde se dă o bătălie grea, cu mîndria că îți aduci contribuția la grandiosul edificiu al patriei socialiste.

După ele, acum, lecțiile de la școală au căpătat parcă un sens nou, o nouă dimensiune. Între ele și viitor s-a așternut o punte mai trainică. Aceste două săptămîni de muncă și-au pus pe fiecare vis pecetea seriozității, a demnității, a bucuriei creației. Ce voi fi, unde și cum voi trăi mîine, întrebări frămîntînd pe fiecare adolescent, acum primesc răspunsuri mai limpezi, mai bărbătești.

Octav PANCU-IAȘI

▲ **Sărbătoare la Brașov: Uzinele «Steagul roșu» au fabricat cel de al 150 000-lea camion românesc.**

Se construiește noul port Orșova, important nod de trafic danubian, poartă spre frumusețile dintotdeauna și de azi ale Porților de Fier. ▼

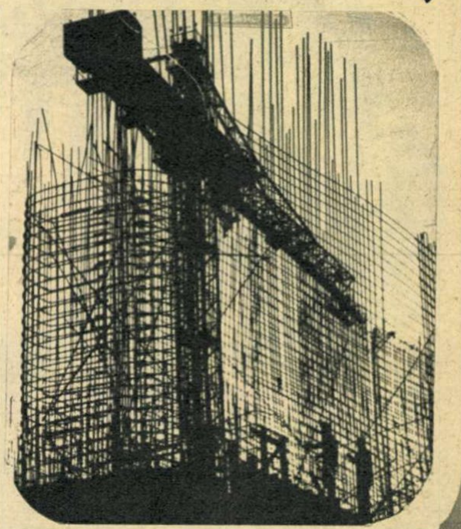

Scrisoarea săptămînii

SE CAUTĂ UN COLEG PERFECT

Se caută un coleg perfect! Au nevoie de el niște prieteni de-ai mei, să-l aleagă președinte de detașament! Mi-au vorbit cu entuziasm și, în același timp, cu îngrijorare, despre cursul cercetărilor. E splendidă inițiativa, dar operațiunile merg greu... Pe scurt, în ultimele milenii s-au descoperit destule lucruri extraordinare ca enciclopediile să fie an de an tot mai voluminoase. O singură chestiune rămîne nerezolvată: omul perfect! Se pare că nu a fost încă inventat omul perfect! Pînă în prezent, s-a ajuns doar la oamenii-care-aspiră-la-perfecțiune. E drept, au și ei meritele lor: oamenii-care-aspiră-la-perfecțiune au descoperit continente noi și energia atomică, au pictat genial și au scris cărți nemuritoare, au doborît recorduri sportive și au compus simfonii, au suferit pentru a face să izbîndească adevărul și adesea s-au sacrificat pentru fericirea celorlalți... Dar dacă niște simpli oamenii-care-aspiră-la-perfecțiune au înfăptuit astfel de lucruri extraordinare, vă închipuiți de ce ar fi capabil un om-cu totul-perfect! Sau un coleg-cu totul-perfect... Însă în detașamentul despre care vă vorbesc se pare că băieții-care-aspiră-la-perfecțiune sînt mult mai numeroși decît elevii-cu-totul-perfecți! Ba, dacă stai și urmărești părerile clasei, această din urmă categorie nu are nici un reprezentant! După unii, colegul perfect ar fi un coleg căruia, orice i-ai face, nu se supără. După alții, colegul perfect ar fi cel care e dispus să hoinărească cu tine pretutindeni, la film, pe stadion, la joacă, fără a-i trece prin cap că uneori pierdeți timpul de pomană. După alții, idealul ar fi colegul care, dimpotrivă, nu se mișcă șase ceasuri la rînd din bibliotecă, întreprinzînd fructuoase studii de etimologie, algebră și literatură comparată. Există destui colegi din fiecare aceste categorii, dar unul care să întrunească toate exigențele, colegul perfect, uite că nu există! Sînt, însă, cîțiva colegi-care-aspiră să nu se supere din nimica toată, să alcătuiască o bună echipă de fotbal în detașament, să descopere o nouă teoremă matematică, să fie folositori celor din jur.

Păcat. Nu există tineri perfecți!

Minunat! Există mulți care aspiră la perfecțiune!

...Deunăzi, prietenii mei și-au ales un excelent președinte de detașament!

Ovidiu Zotta

TELEX
Cutezătorii

- *La Tokio, capitala Japoniei, a avut loc nu de mult un mare concert, la care au participat peste 2 000 de violoniști, între trei și paisprezece ani. Acest mare concert s-a ținut pe un stadion, sub conducerea celor mai buni dirijori. S-au cîntat opere de Mozart, Paganini și alții. La japonezi vioara este cel mai popular instrument muzical, de aceea se învață încă din copilărie.*

▲ **Înotătoarea Marie José Kersaudy (prima din stînga) are 14 ani și jumătate și se antrenează zilnic împreună cu colegele ei. Pînă în prezent, ea a obținut un record european și a cîștigat trei titluri de campioană a Franței.**

Din cele 1001 de fețe ale unei zile de școală

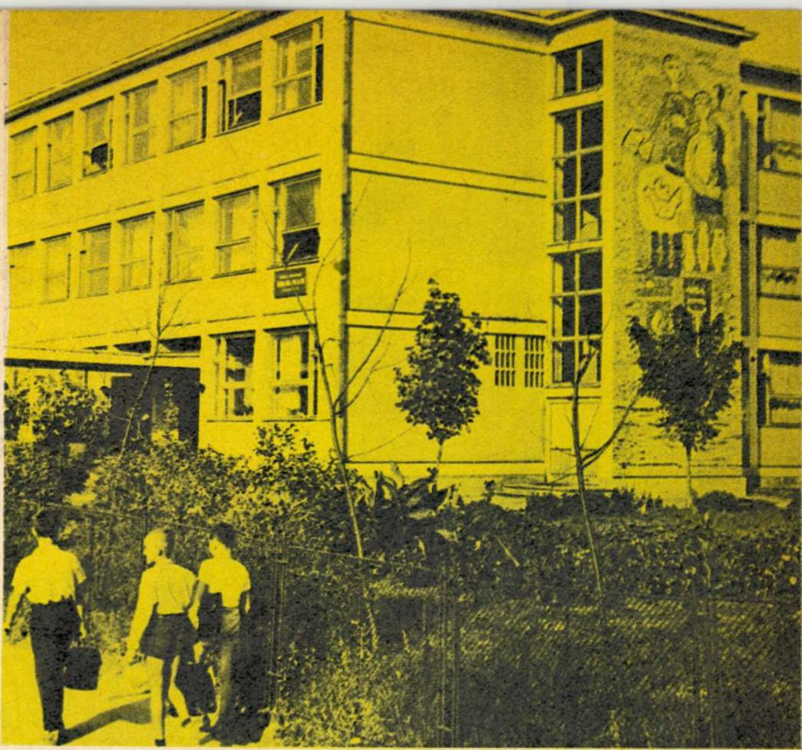

1

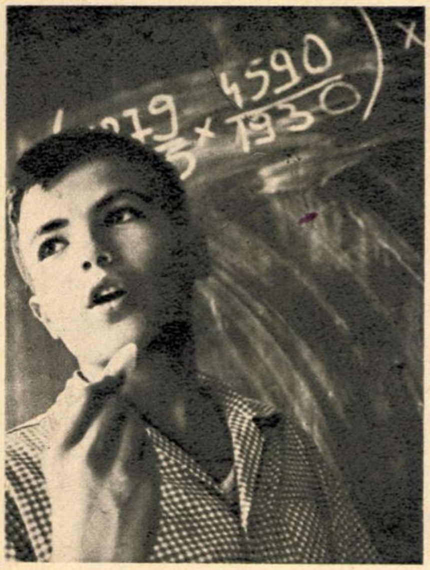

2

3

4

5

1 001 fețe, sau poate 10 000, sau poate chiar mai mult. Din numărul infinit de fețe ale unei zile de școală, noi am ales pentru voi numai opt de la Școala generală nr. 166 din Capitală. Deși toamna și-a trimis primii ei mesageri — frunzele poleite cu aramă stinsă — vremea este încă frumoasă. În drum spre școală cei trei prieteni pot discuta în voie (foto 1).

Încă un moment de gîndire și exercițiul e rezolvat (foto 2).

Explicațiile profesorului sînt notate cu atenție în caietele care și ele, deocamdată, sînt tot la primele file... (foto 3).

— O clipă numai și începem jocul. Mai avem pînă sună. Recreația este vacanța noastră de 10 minute în timpul școlii (foto 4).

Încă o privire peste trofeele zilelor calde ale verii cu mult soare și tabere pline de voioșie (foto 5).

În laboratorul de fizică, în fața aparatelor, parcă și lecția devine mult mai ușoară (foto 6).

Banda de magnetofon se derulează încet, apoi se mai pune, o dată, și încă o dată, pînă cînd toate fetele vor putea pronunța frumos frazele de limbă engleză (foto 7).

Liniște! Matematica, la fel ca și muzica, cere concentrare și multă dăruire de sine (foto 8).

Fotoreportaj de Ion DANU

6

7

8

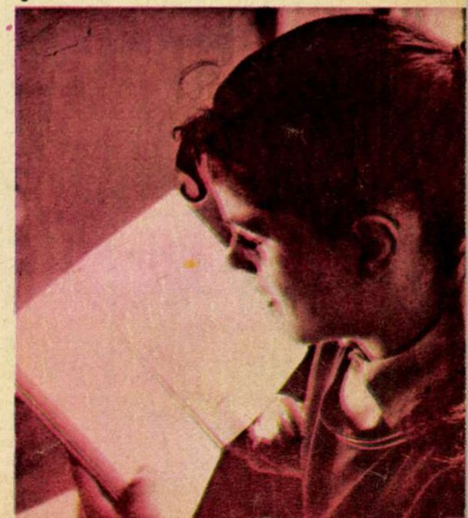

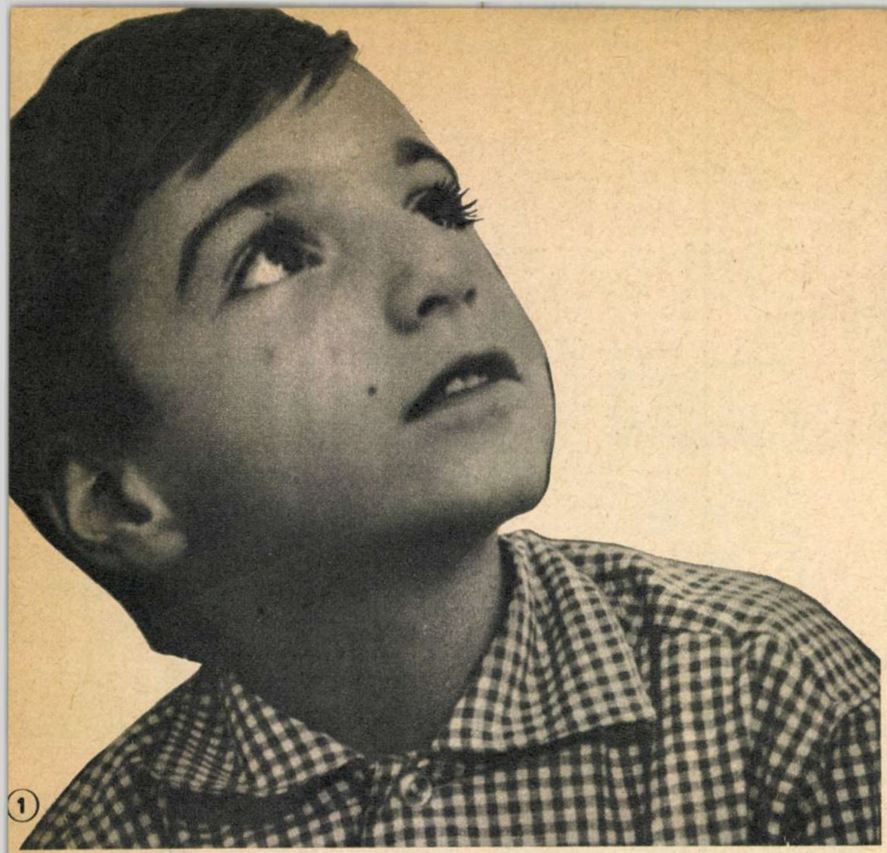

①

CUTEZĂTORI LA 6 ANI

Reportaj de Petre GHELMEZ
Fotografii: Grigore PREPELIȚĂ

②

③

④

Iată un titlu pentru care merită să-i invidiezi pe deținătorii lui. În fond cine n-ar dori să fie numit un cutezător, indiferent de vîrsta pe care o are. Numai că acest lucru nu este deloc dintre cele mai ușoare. Cutezători sînt numiți îndeobște, în zilele noastre, marinarii care străbat depărtările albastre ale mărilor și oceanelor înfruntînd vitregiile naturii; cutezători sînt inginerii și tehnicienii care au inventat o mașină ce poate ușura și mai mult munca omului; cutezători sînt cosmonauții, care înviază cu bătăile inimii lor zone ale universului în care pînă nu de mult au domnit tăcerile înfrigurate ale necunoscutului; cutezători sînt... Dar eu nu despre acești temerari ai actelor mature vreau să vorbesc acum, ci despre cei în jur de 40 000 de omuleți cu privirile limpezi și largi ale copilăriei, care pentru prima dată la noi în țară, la vîrsta de 6 ani numai, au pornit în toamna aceasta pe drumul lung și întortocheat al învățăturii, al cunoașterii. Pe cosmonauți, înainte de a porni în marea aventură a zborului cosmic, îi consultă medici de specialitate, sînt supuși experiențelor, încercărilor asemănătoare înaltelor misiuni pe care le au de îndeplinit. I-au consultat și pe micii noștri «cosmonauți» medici de specialitate, au fost supuși experiențelor și experimentelor corespunzătoare, și-au spus părerea despre capacitățile lor fizice și intelectuale educatori, învățători, pedagogi și psihologi. Și iată-i, la 15 septembrie, împreună cu colegii lor mai vîrstnici, cei care au împlinit deja 7 ani, intrînd pe porțile școlii. Ce gîndesc, ce simt, ce visează ei la începutul acestui drum de frumusețea și importanța căruia desigur, încă nu-și dau seama, pe de-a-ntregul, la vîrsta aceasta? Am căutat să aflăm de la cei 21 de temerari ai celor 6 ani, pe care i-am găsit în clasa I B la Școala generală nr. 19 din Capitală.

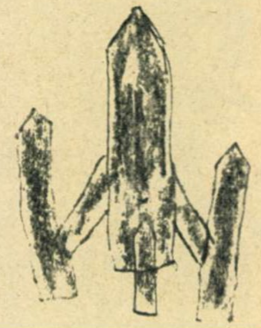

Mai întîi și întîi toți omuleții noștri vor să crească mai repede, să se facă oameni mari.

— Și totuși, nu vrea nimeni să rămînă mic, să se joace mereu?

Răspuns, în cor: Nuuu!...

O voce, din banca a treia:

— Noi o să ne jucăm și cînd o să fim mari... Ce splendid răspuns, voce mică, din banca a treia! Fără să știi, ai spus un adevăr de care numai marele nostru sculptor, Constantin Brâncuși, de care vei fi auzit, sau vei auzi cînd te vei

⑧

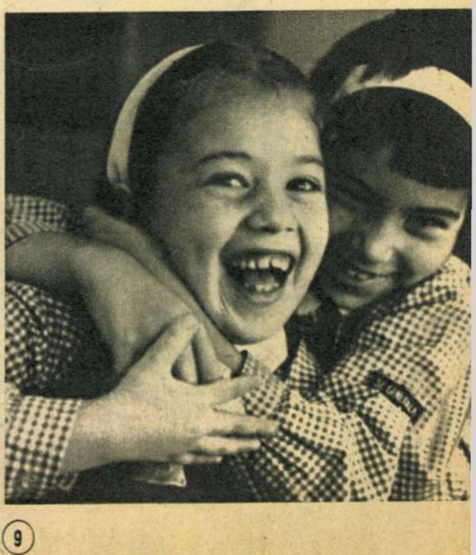

⑨

⑤

⑥

⑦

face mare, era în stare să se apropie. «Cînd nu mai sîntem copii, înseamnă că am murit de mult» — zicea el, preamărind tinerețea veșnică a sufletului omenesc.

Dialog.

— Cum te cheamă pe tine, băiat cu ochi visători?

— Ișoveanu Alexandru.

— Și ce vrei să te faci cînd vei fi mare?

— Pilot!

— De ce neapărat pilot?

— Ca să umblu pe deasupra Pămîntului.

— De ce chiar pe deasupra?

— Pentru că... e mare și vreau să-l văd...

Într-adevăr, pămîntul e mare. Se pare totuși că nu chiar așa de mare pentru visurile unui copil de 6 ani.

Alt dialog.

— De ce ai venit la școală Varujan Asurian?

— Să învăț.

— Dar de ce trebuie să înveți?

— Ca să mă duc la facultate.

— Interesant. Ce vrei tu să te faci cînd vei fi mare?

— ...Șofer!

Desigur, pentru a deveni șofer, Varujan Asurian nu va trebui să meargă neapărat la facultate. Dar deocamdată el știe că pentru orice meserie trebuie să învețe. Și zău, că asta nu-i puțin lucru.

Să fii cutezător la 6 ani înseamnă să te scoli în fiecare zi dis-de-dimineață, să te speli la oră fixă, să-ți bei laptele pregătit de mama sau de bunica, să pleci repede la școală, ca să nu întîrzii. Dar ce te faci atunci cînd se mai ivesc și necazurile?

— Ce ți-a spus păpușa ta azi de dimineață, Alexandra Maria Burcă?

— Vreau să vin cu tine!...

— Și tu ce i-ai răspuns?

— Că asta nu se poate.

— Și ea?

— A plîns! Și-a mai zis că mă așteaptă la poartă cînd mă voi întoarce acasă.

Ce grozavă păpușă trebuie să fie aceea care nu se poate despărți niciodată de prietena ei mai mare care a plecat la școală! Și ce mîndră trebuie să fie această păpușă, cînd va afla atîtea lucruri noi din abecedarul prietenei sale!

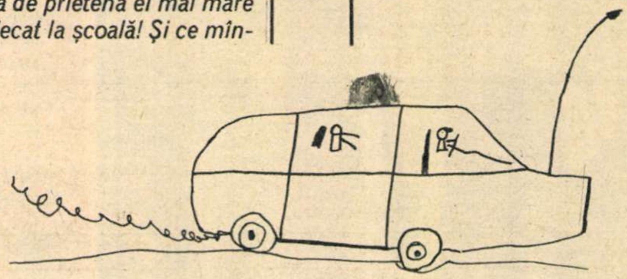

Aș mai putea nota aici pentru cititorul nostru încă multe alte gînduri și sentimente ale prietenilor de 6 ani. Dar cititorul nostru este deja... mare, el n-a avut niciodată 6 ani și de aceea nu-l interesează prea mult aceste gînduri și simțăminte. Și totuși... Priviți pozele pe care le aveți în față! Cînd mi-a spus că vrea să devină pilot, Ișoveanu Alexandru, (foto nr. 1), vedea aievea avionul în care o să zboare el. I-am spus să ni-l deseneze. L-a desenat.

— O să scriem despre clasa voastră într-o revistă pe care deocamdată voi n-o cunoașteți: Cutezătorii.

— Nu-i adevărat, eu am și colecția, a răspuns bucuroasă de surpriza pe care ne-a făcut-o, Viespescu Alexandra (foto nr. 2).

— Dar tu, ce-o să te faci cînd vei fi mare, Comănescu Maria? (foto nr. 3).

— Doctoră, să îngrijesc oamenii... Deocamdată însă pachețelul cu mîncare, atît de mult căutat în recreație, ne arată nouă o grijă tot așa de mare a părinților față de tine (foto nr. 4). Mai ales cînd ai nevoie de atîta energie ca să găsești creionul într-o servietă așa de mare pentru o școlăriță atît de mică (foto nr. 5). Dar ce importanță are acest lucru. Important este că noi am învățat să desenăm chiar din primele zile de școală. Deși colegului nostru i s-a întipărit pe față o destul de mare neîncredere în această privință (foto nr. 6). Am învățat noi atît de mult, încît îi putem învăța și pe alții. De pildă păpușa pe care eu am adus-o în clasă, chiar dacă nu este înscrisă în catalog (Maroniac Marcelina, foto nr. 7). Bineînțeles, totul se face cu multă, multă concentrare (foto nr. 8). Chiar dacă după exact două minute, această concentrare se poate transforma în opusul ei, pentru a exprima o prietenie demnă de invidiat (foto nr. 9). Totdeauna băieții au visat avioanele!

— Uite așa, tăia norii, avionul cu care am călătorit eu, zice Constantin Cătălin Popa, convins că spusele sale nu sînt puse la îndoială. Cum nu sînt puse la îndoială nici laudele pe care cei doi colegi de bancă și le aduc reciproc desenelor pe care le-au executat în caietele lor (foto nr. 10 și 11).

— Am dori acum, să consemnăm și răspunsul dv., tovarășă învățătoare Maria Cazan, de fapt comandantul direct al acestor mici temerari mari (foto nr. 12).

— Mi-s dragi, și peste patru ani de zile cînd vor intra în clasa a V-a îmi va fi greu să mă despart de ei. Îi iubesc foarte mult, ce vă mai pot spune...

Aici reportajul nostru se încheie. Privind aceste poze ale inegalabilei copilării, spune, cititorule mare, nu-ți vine să repeți în gînd, împreună cu mine: aș vrea să fiu în locul lor. Să mai am încă o dată 6 ani!

⑩

⑪

⑫

CANTEMIR-VODĂ

UN CENTENAR GLORIOS

Toamna învăluie într-o lumină aurie, caldă, mîngîietoare, bătrînele și totuși tinerele ziduri ale Liceului «Dimitrie Cantemir». Pătrundem pe coridoarele școlii, pline de forfotă tinerească, deschidem ușile claselor spațioase, intrăm în laboratoare cu utilaj modern. Și deodată ne întoarcem înapoi cu ani.

Acum un veac se năștea în București o modestă școală. Numele ei: numele unui mare domn și cărturar moldovean, a cărui faimă a depășit odinioară mult hotarele țării sale. La leagănul ei, ursitoarele au fost darnice. Pe sălile acestea și-au purtat pașii profesori de mare faimă. Dacă ar fi să enumerăm numai cîțiva și ar fi de ajuns: Traian Lalescu și Mihai Ghermănescu, întemeietori ai școlii românești de matematică, cunoscuți pentru lucrările lor, și peste hotare, istoricul Constantin Giurăscu, poetul Ion Barbu, criticul literar Gh. Bogdan Duică, poetul Mihail Cruceanu și încă mulți alții.

În cancelaria școlii mai stăruie încă imaginea lui Vasile Șuteu, vocea lui domoală, blîndețea și înțelepciunea sa. Acest erudit dascăl a condus școala cu tact și pricepere timp de 28 de ani (1910—1938).

În curtea aceasta interioară, cu zidurile lucrate in cărămidă rosie s-au jucat odinioară elevi, care mai tîrziu, vor face gloria intelectuală a țării. Într-una din clasele acestea, George Călinescu, îmbrăcat în severă tunică școlărească, cu ochii arzători, cu gîndirea plină de efervescență, vestea pe acela care avea să ne dăruiască monumentala sa «Istorie a literaturii române». Pe unul din aceste coridoare, un băiețandru uscățiv, cu mîinile prea mari, cu degetele vibrînde se plimba, urmărind în gînd liniile melodice ale Simfoniei a IX-a a lui Beethoven. El avea să fie marele dirijor George Georgescu. Într-un colț, un tînăr subțire, cu ochii adînci și triști, rămînea adeseori dus pe gînduri. Era acel care va deveni scriitorul George Mihail Zamfirescu.

Și iată-ne iarăși întorși în prezent. Sună clopoțelul pentru ziua de naștere a școlii. La chemarea lui răspund prezent promoțiile recente, foști elevi, astăzi ingineri, medici, artiști, scriitori care-și dăruiesc forțele cele mai bune țării, care slujesc cu credință cauza partidului. Vin la această sărbătoare și aduc prinos de recunoștință dascălilor, acelor oameni care nu și-au precupețit osteneala ca învățătura să dea rod bun. Și tot la sunetul clopoțelului care dă de veste că liceul a împlinit un veac răspund cei mai tineri, cei ce sînt astăzi pe băncile școlii și ei gata să raporteze fapte prin care pot dovedi că urmează cu cinste tradițiile cărturărești ale școlii ce poartă numele lui Dimitrie Cantemir.

La o zi de naștere nu poți spune decît «La mulți ani, bogați și înfloritori!» O facem și noi, și din toată inima.

Caleidoscop

● La Liceul «Dimitrie Cantemir» ființează clase speciale de fizică în care se ține legătura cu facultatea de specialitate. Elevii cu preocupări pentru această materie capătă aici o pregătire la nivelul celor mai moderne școli din lume.

● Biblioteca școlii are aceeași vîrstă ca și liceul, fiind o donație a primului profesor de română care a predat aici, George O. Gîrbea. Ea funcționează într-o clădire specială, cu cinci încăperi și numără peste 25 000 de volume.

● În anul acesta, Societatea literară a liceului a primit numele lui George Călinescu, strălucit elev al școlii. Societatea are o secție de istorie literară, o secție de creație și una dramatică.

● În anul 1923, un grup entuziast de elevi din clasele mai mari, conduși de profesorul Mihail Ghermănescu, matematician de mare prestigiu, au înființat Societatea matematică a liceului.

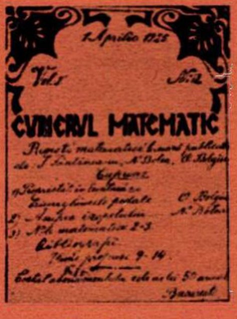

1 Aprilie 1925

CURIERUL MATEMATIC

● Așa arată coperta primului număr al revistei școlare «Curierul matematic» apărut la Liceul «Dimitrie Cantemir» în anul 1925. Revista s-a bucurat de prețuire în țară și chiar și peste hotare. În revista belgiană «Mathésis» s-au publicat unele probleme și exerciții din «Curier».

● «Societatea de tir și dare la semn», înființată la Liceul «Cantemir» în anii de început, este prima de acest fel din țara noastră.

● Tradițiile sportive ale liceului s-au transmis din generație în generație. Aici s-au format sportivi ca Grigore Costescu, maestru al sportului la baschet, V. Mateianu, cunoscutul fotbalist al «Progresului», Șerban Ciochină, recordmen național la triplu salt, una din speranțele noastre la Olimpiadă.

● Printre foștii elevi ai Liceului «Cantemir» se numără cîteva personalități despre care avem prilejul să auzim vorbindu-se adeseori. Regizorii Radu Penciulescu și Lucian Pintilie, actorii Paul Sava și Emil Liptac, poetul Gelu Naum.

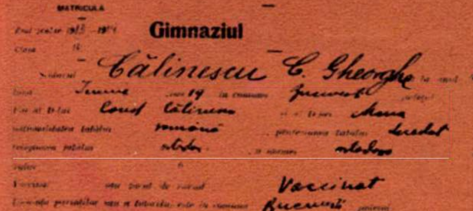

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNII PUBLICE

MATRICULA

Gimnaziul

Călinescu C. Gheorghe

Vaccinat

● Fragmentul acesta dintr-o toaie de catalog, atestă prezența la Liceul «Cantemir», pe atunci gimnaziu, a elevului Călinescu C. Gheorghe.

Pagină realizată de B. CARAGIALE

CUTEZĂTORI LA VÎRSTA VOASTRĂ

Feciorii lui Cadiș

Evocare de Vasile BÎRZA

Gura Rîștii (pe malul drept al Someșului Rece) — o parte din teatrul bătăliei de acum 24 de ani despre care v-am povestit.

De o parte și de alta a văii Someșului Rece și pînă dincolo de Someșul Cald sînt multe coline si văi. În toamna zbuciumată a anului 1944 pe locurile acelea s-a alcătuit o linie de apărare împotriva cotropitorilor fasciști. Grosul trupelor noastre încă nu sosise și acest sector mare era străjuit de puțini ostași români alături de care se vedeau și civili, locuitori ai satelor din jur.

Luptătorii români erau neliniștiți. Un țăran din satul Muntele Rece se strecurase în rîndurile dușmanului, apoi revenise cu știrea că un detașament hitlerist se îndrepta spre munți, dinspre Valea Ierii spre Belis. În drumul lor fasciștii plănuiseră să arunce în aer Uzina hidro-electrică a orașului Cluj, aflată pe malul drept al rîului Someșul Rece, la o distanță de 2 km de la Gura Rîștii spre Răcătău.

Vestea că inamicul se afla în drum spre uzina hidro-electrică a ajuns și în vale, la muncitorii din incinta ei. Privirile tuturor se îndreptară, întrebătoare, spre Dumitru Cadiș, mecanicul șef. Așteptau cuvîntul lui.

— Să luptăm alături de ostași! Să apărăm uzina! le-a spus cu hotărîre Dumitru Cadiș.

În clipele acelea a apărut, gîfîind, băiatul cel mic al mecanicului șef. Avea doar 14 ani și era încă elev.

— Ce-i cu tine aici, Ionică? l-a întrebat tatăl.

— Am fost în lunca Frăsinei, cu vițelul la păscut. Dar am aflat că se apropie dușmanii... Am venit să vă dau de știre.

Dumitru Cadiș și-a îmbrățișat cu căldură copilul, l-a mîngîiat, apoi l-a sfătuit să plece acasă. Băiatul însă clătină din cap cu îndărătnicie:

— Rămîn cu voi.

Oamenii au primit de la militari arme și muniții și au plecat prin ascunzișul codrului să întărească grupele de ostași.

— Ionică! s-a adresat Dumitru Cadiș fiului său mai mic. Ia bicicleta și dă o fugă pînă la Gura Rîștii și vezi care-i situația acolo, și vino repede înapoi, cu noutăți.

Nu după mult timp, copilul s-a înapoiat cu fața scăldată în sudoare și le-a povestit ce aflase. Dinspre Someșul Rece fasciștii nu puteau să pătrundă. Muncitorii uzinei și țăranii din sat construiseră, cu cîteva zile mai înainte, baricade din lemne și stînci, iar în preajma lor, sus, pe niște înălțimi, se aflau oameni cu mîinile încleștate pe arme. Dar pe drumul de la Bordești spre Gura Rîștii lucrurile stăteau cu totul altfel. Și tocmai pe-aici, detașamentul fascist mărșăluia către uzină.

După puțin timp s-au auzit primele rafale de arme automate. Românii i-au întîmpinat cu un foc violent pe dușmani.

Trecuseră vreo două ceasuri. Lupta devenea din ce în ce mai aprigă. Ostașii și voluntarii civili îi loveau pe fasciști fără cruțare. Dar asupra celor care îl izbeau pe dușman din față apăsa aproape tot greul. La un moment dat, sergentul, care comanda această subunitate, observă că la una din cele două puști mitraliere nu mai erau decît trei încărcătoare.

Un soldat a fost trimis la uzină cu un bilețel: «Trimite-ți degrabă muniție și oameni, dacă mai aveți în rezervă.»

Albin Moraru, tehnicianul uzinei, și Dumitru Cadiș au citit bilețelul cu înfrigurare. La uzină militarii aveau depozitate cîteva lăzi cu muniție. Ostașul care adusese biletul, împreună cu doi oameni și cu cei doi băieți ai lui Cadiș le-au luat în spinare și au plecat cu ele spre Gura Rîștii, iar tehnicianul, împreună cu un țăran, au pornit cu o căruță spre Răcătău să aducă alte muniții.

Cu povara muniției în spate, băieții lui Cadiș au trecut apa pe o punte improvizată peste albia Someșului Rece, s-au cățărat pe stînci și povîrnișuri abrupte, strecurîndu-se pînă la ostași, prin pînza de foc a gloanțelor. După ce au îndeplinit această însărcinare, cel mare a rămas să lupte alături de soldați, iar cel mic s-a înapoiat la uzină cu informații.

Dumitru Cadiș — tatăl—căzut la datorie.

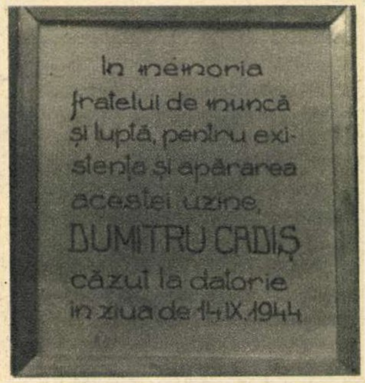

In memoria
fratelui de muncă
și luptă, pentru existența și apărarea
acestei uzine,
DUMITRU CADIȘ
căzut la datorie
in ziua de 14.IX.1944

Panoul memorial din incinta Uzinei hidro-electrice.

— Ai noștri rezistă, tată! N-avem nici o pierdere. Mai dă-mi o ladă cu cartușe.

La scurt timp după plecarea feciorului cel mic, Dumitru Cadiș l-a zărit pe Gheorghe, băiatul cel mare. Venea în fugă, însoțit de alți doi oameni.

— Gloanțe, tată! Avem nevoie de gloanțe! ceru el.

Magazia era aproape goală. Tocmai atunci însă sosi și căruța de la Răcătău. Era plină cu lăzi. Oamenii le-au descărcat în grabă, apoi fiecare au luat cîte una în spate și s-au îndreptat cu toții spre poziția de la Gura Rîștii.

...Trecuse de miezul zilei, dar focul nu încetase nici măcar o clipă. Dumitru Cadiș asculta cu încordare vuietul luptei. Auzea bubuituri și răpăit de gloanțe. Din pădure apăru un soldat, un om în vîrstă:

— Muniție! Nu mai avem muniție! strigă soldatul.

Mecanicul n-a stat pe gînduri. A pornit la drum. Avea arma la umăr, iar în spate o ladă cu muniție. La vreo cîteva sute de metri, s-a întîlnit cu fiul cel mic.

— Ce-i nou, Ionică?

— La Gura Rîștii ai noștri trag pe rupte. Dar cei de pe Dealul Corabia și-au rărit focurile. Se pare că muniția e pe terminate.

— Acolo mergem! i-a spus bătrînul. Fugi la uzină de ia și tu o cutie cu gloanțe.

Dumitru Cadiș și ceilalți oameni au urcat dealul pieptiș pînă la grupul de soldați și voluntari.

După ce și-a găsit un loc bun de tragere, în spatele unei stînci, Dumitru Cadiș a început să tragă cu înverșunare.

— Așa! Na, ticăloșilor!

Focul se întețea din ambele părți. Dar un glonte dușman îl izbi în plin pe Dumitru Cadiș.

...O dată cu amurgul, după mai multe ceasuri de luptă, fasciștii începură să fîlfîie batiste în semn că se predau.

*

Uzina hidro-electrică de la Someșul Rece a fost salvată. Ea furnizează astăzi curent Clujului. Locuitorii orașului, care au vizitat minunatele locuri ale văii Someșului Rece, au avut, poate, prilejul să stea de vorbă cu cei doi fii ai lui Dumitru Cadiș, astăzi mecanici la uzină. Iar cine a intrat în sala motoarelor, cu siguranță că s-a oprit cîteva clipe lîngă turbina hidraulică nr. 1 și a citit inscripția de pe panoul memorial aflat acolo pe zidul din dreapta: **«În memoria fratelui de muncă și luptă, pentru existența și apărarea acestei uzine, Dumitru Cadiș, căzut la datorie în ziua de 14 IX 1944».**

Cei doi fii ai lui Cadiș (de la stînga la dreapta) Ionică și Gheorghe, fotografiați la zece ani după război.

FANTEZIE ȘI ADEVĂR: A EXISTAT

ROBINSON CRUSOE?

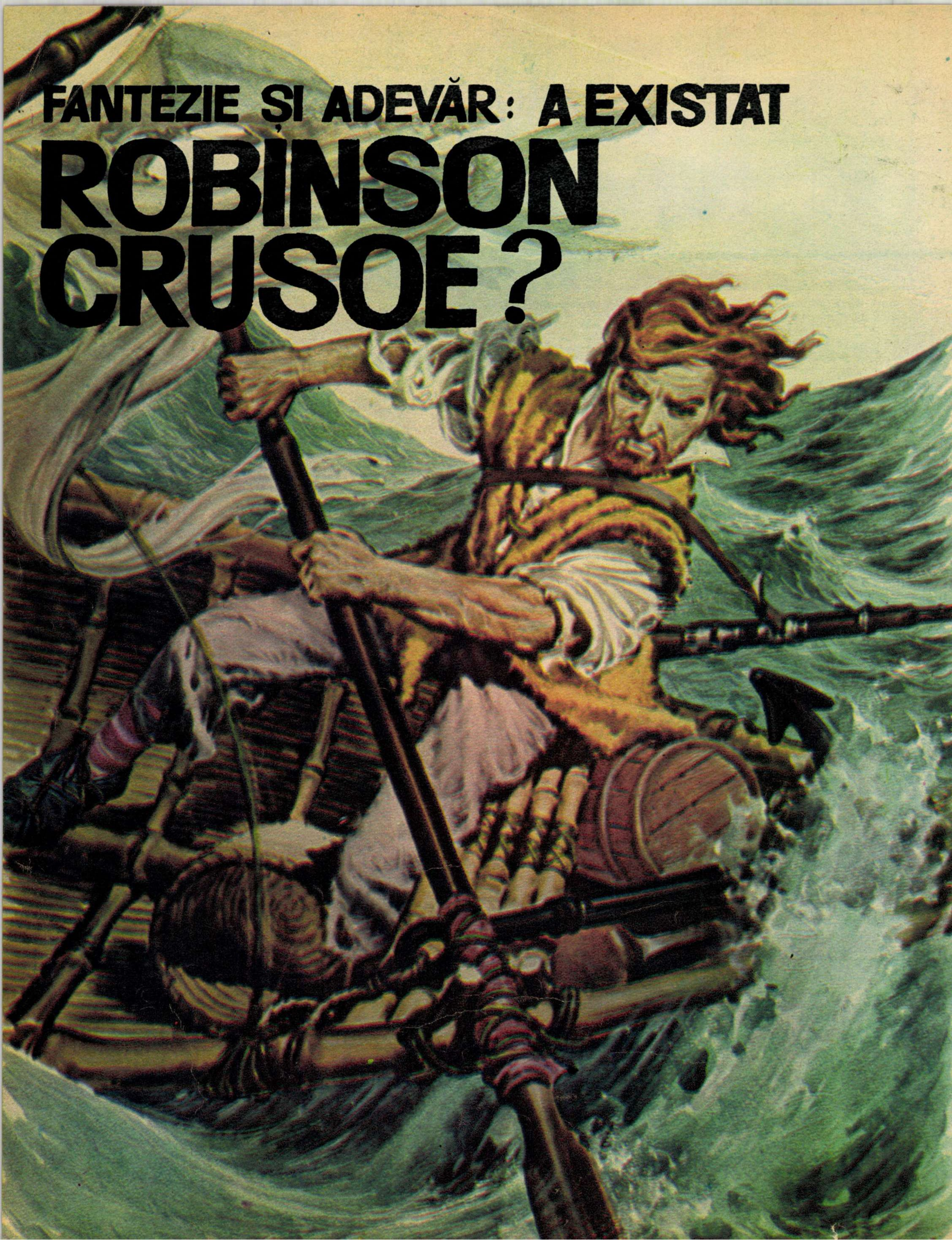

Pe hărţile Oceanului Pacific s-a făcut nu de mult o rectificare. Una din insulele arhipelagului Juan Fernandez — pămînt ce aparţine statului Chile — a primit o altă denumire. Mas a Tierra, cum se chema insula înainte, avea să se cheme insula Robinson Crusoe.

Ce a determinat o atare modificare? Să fie oare asemănarea dintre relieful sălbatic al micii insule şi peisajele descrise de Daniel Defoe în fermecătoarea sa carte despre peripeţiile lui Robinson? Pentru cine cunoaşte istoria insulei Mas a Tierra, noul ei nume apare perfect justificat, întrucît aici a locuit într-adevăr harnicul şi ingeniosul Robinson. Dar, atunci, Robinson nu este o născocire a scriitorului Daniel Defoe? Însinguratul insular a existat într-adevăr?

Să lăsăm faptele să-şi spună cuvîntul.

RĂZVRĂTITUL ALEXANDER SELKIRK SPRE NECUNOSCUT

Să ne întoarcem pe firul timpului cu două secole şi jumătate în urmă.

În apele Pacificului pluteşte cu toate pînzele în vînt o corabie cu trei catarge. E «Five Havens», nava căpitanului Stradling şi face parte din escadra comandată de piratul Dampier. Pe catargul cel mare flutură un steag negru. Pe puntea navei domneşte o mare agitaţie. Căpitanul Stradling îl învinuieşte pe şeful navigator Alexander Selkirk — un tînăr scoţian de curînd îmbarcat cu forţa — că i se împotriveşte ordinelor. Judecata echipajului e scurtă şi aspră. Răzvrătitul va fi lăsat în părăsire pe una din insulele pustii ale arhipelagului vulcanic ce tocmai se ivea în zare. Potrivit legilor oamenilor de pe mare, cel lăsat în voia soartei, are dreptul la o puşcă, muniţii pentru 100 de focuri, o secure, un cuţit cu două tăişuri şi un amnar. Ajunşi la cîteva mile de insula aleasă de căpitan, marinarii de pe «Five Havens» lansează o barcă în care Selkirk, copleşit de amărăciune pleacă spre pămîntul pustiu, unde este condamnat să rămînă pînă la moarte, moarte de care căpitanul Stradling nu se îndoia nici o clipă. Curînd nava se pierdu în zare, iar tînărul scoţian rămase s-o privească îndelung, de pe ţărmul cu nisip fin, unde acostase. Era în vara anului 1704. Broaştele ţestoase ce păreau a fi singurele locuitoare ale insulei priveau curioase spre noul venit. De mult nu mai pusese nimeni piciorul pe ţărm. De cînd? Cine ştie! Cert e însă faptul că Alexander Selkirk, încă din primele zile, în cursul explorării insulei, descoperă un îmbelşugat izvor de apă dulce şi — spre marea lui surprindere — o turmă numeroasă de capre, cu ugerele pline. Erau capre sălbatice, urmaşe de bună seamă a animalelor lăsate aici cu 140 de ani în urmă de navigatorul Juan Fernandez, cel care debarcase primul pe aceste ţărmuri, înscriind pe hărţile Pacificului arhipelagul necunoscut, pînă atunci.

Fără să-şi piardă speranţa, tînărul scoţian şi-a clădit deîndată o colibă, organizîndu-şi astfel viaţa, încît a izbutit să trăiască mulţi ani pe această insulă depărtată de liniile de navigaţie ale vremii. Într-o zi însă — era prin august 1709 — o corabie, «The Duke» comandată de Roger Woods, se apropie de ţărmul apusean al insulei cu intenţia de a trimite acolo o barcă cu marinari, pentru a căuta vreun izvor. Poloboacele cu apă de pe vas erau aproape goale şi marinarii nu mai băuseră apă proaspătă de săptămîni. Îi pune însă pe gînduri un fir subţire de fum ce pornea de dincolo de liziera unei păduri. Ştiau doar insula pustie. Să fie oare locuită acum de piraţi? Marinarii stau în cumpănă, dar dorinţa de a-şi umple butoaiele cu apă învinge. Cu precauţie, ei debarcă şi pornesc să exploreze insula. Pe înserat, ei descoperă în preajma izvorului un bărbat cu o barbă lungă şi stufoasă, îmbrăcat în piei de capră. E Alexander Selkirk, care îi priveşte uimit. Sînt primii oameni pe care îi vede după cinci ani.

CUM S-A NĂSCUT ROBINSON CRUSOE

«The Duck» a mai străbătut încă multe luni mările. Selkirk rămîne alături de echipajul navei pînă în anul 1712, cînd îl regăsim la Londra. Un ziarist norocos îl întîlneşte în port şi află de la el extraordinarele aventuri prin care a trecut. Puţin timp după aceea, scoţianul se angajează pe o corabie şi se îndreaptă spre patrie. De atunci nimeni n-a mai aflat ceva despre el. Aventurile sale ajung să pasioneze însă întreaga Anglie, întrucît ziaristul relatase într-un foileton publicat în cel mai răspîndit ziar al vremii toate cele petrecute în neştiuta insulă din Pacific, îmbogăţind, fără îndoială, povestirea cu întîmplări imaginare.

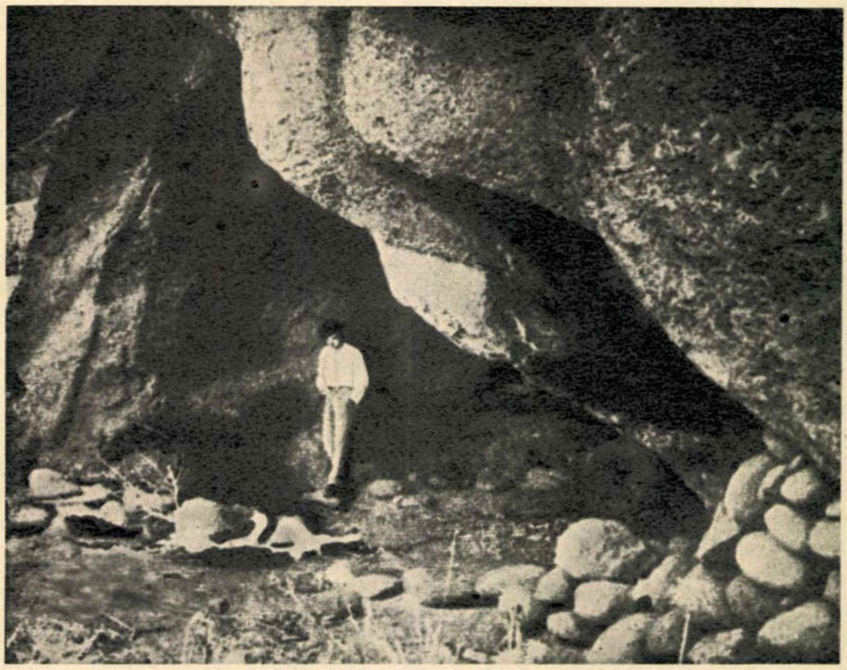

ÎN ACEASTĂ PEŞTERĂ, UNDE A LOCUIT UN TIMP SELKIRK, SE VĂD ŞI ASTĂZI GALERIILE SĂPATE DE EL, ADEVĂRATE MAGAZII UNDE-ŞI RÎNDUIA UNELTELE.

Scriitorul Daniel Defoe află şi el despre aventurile lui Alexander Selkirk.

Impresionat de viaţa cu totul neobişnuită a acestui corăbier, el creează celebra sa povestire, Robinson Crusoe. Fireşte că unele întîmplări din carte au fost imaginate de autor, că Vineri, tovarăşul credincios a lui Robinson, n-a existat în realitate, dar în linii mari, povestirea lui Daniel Defoe este chiar povestea vieţii lui Selkirk.

Cartea cunoaşte un mare succes, nu numai în Anglia, ci pe tot cuprinsul lumii, tipărindu-se în toate limbile de mare circulaţie.

Robinson Crusoe a rămas astfel un erou îndrăgit de tinerii de pe toate meridianele, imortalizînd astfel aventurile lui Selkirk.

INSULA COMORILOR

Insula Robinson — culmea unui vulcan stins de mult — numără azi mai bine de 600 de locuitori. Majoritatea sînt pescari şi crescători de capre. Prin partea locului se pescuiesc mai cu seamă homari — crustacee de dimensiuni considerabile — ce mişună prin apele reci ale curentului Humbold, ce scaldă coastele acestui pămînt insular. Întrucît vasele ce vin din portul Valparaiso (Chile) sosesc la interval de cîteva zile, homarii prinşi pentru a fi trimişi pe continent sînt introduşi în mari coşuri de nuiele şi ţinuţi în apa mării pînă ajung să fie îmbarcaţi.

Viaţa locuitorilor e paşnică, lipsită de aventuri. Şi totuşi... De multă vreme, prin porturile chiliene circulă zvonuri, potrivit cărora, în unele tainiţe din insulă s-ar afla ascunse comori de nepreţuit: aur, argint şi nestemate, tezaure ascunse în ceasuri de cumpănă, de către faimoşii căpitani ai steagului negru, piraţii Drake şi Morgan. Nu puţini sînt cei care au făcut lungi şi costisitoare cercetări. În zadar! Din întîmplare, doi copii au descoperit odată, într-o mică grotă, un cufăr de piele întărit cu benzi de aramă. Deschizînd capacul putrezit de vreme, au descoperit uluiţi că e plin cu monede vechi de aur şi cu pietre preţioase. Unele indicii au îngăduit specialiştilor — care au cercetat ulterior cufărul şi conţinutul preţios — să afirme că această comoară a fost tăinuită cam prin anul 1740 de piratul Webb. Banii şi nestematele provin din jafurile făcute de piraţi în oraşele peruviene şi chiliene. Aceasta e singura comoară care s-a găsit şi înverşunarea căutătorilor de comori oboseşte pe zi ce trece. Tot mai mulţi vizitatori vin în fiecare an să petreacă o zi două în cadrul ce a adăpostit zilele şi nopţile de singurătate ale scoţianului Alexander Selkirk — Robinson cel adevărat.

AUREL LECCA

COSMOSUL RĂSPUNDE PĂMÎNTULUI

Ion HOBANA

La 4 octombrie 1957, primul satelit artificial al Pămîntului își începea nemaipomenita călătorie dincolo de oceanul albastru al atmosferei. Era un triumf al științei și tehnicii moderne, dar și al visătorilor care, de-a lungul secolelor, și-au imaginat clipa cînd omul va străpunge cuirasa gravitației. Încununînd o epocă, micul sputnik deschidea totodată capitolul bogat în izbînzi al explorării efective a Cosmosului, capitol printre ale cărui ultime pagini se numără senzaționala performanță a rachetei sovietice «Zond-5»: întoarcerea pe Terra, după un periplu lunar.

După unsprezece ani, aceste izbînzi ni se par aproape firești. Ne-am obișnuit să vedem fotografiile feței invizibile a Lunii și ale suprafeței lui Marte, să urmărim pe ecranele televizoarelor aselenizarea lină a sondelor terestre și întoarcerea cosmonauților din splendida lor aventură. Unii chiar se întreabă dacă toate acestea nu sînt plătite prea scump, atîta timp cît, în atîtea părți ale globului, foametea, sărăcia și bolile macină nenumărate vieți, cît prăpastia dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare continuă să se adîncească...

În definitiv, de ce batem cu atîta îndărătnicie la porțile Cosmosului? Din dorința de a ști, desigur, din dorința de a găsi altundeva viață și rațiune — dar nu numai de asta. Adevărul este că oamenii de știință, inginerii, tehnicienii așteptau răspunsuri la multe dintre problemele pe care nu le-au putut rezolva pe Pămînt. Și aceste răspunsuri nu s-au lăsat așteptate.

Nevoia de a stabili legături rapide și sigure între puncte terestre situate la mari distanțe, a dus la crearea sateliților de telecomunicații. Cu ajutorul lor se pot vehicula cele mai felurite informații: mesaje telefonice și telegrafice, fotografii, date mecanografice, programe de radio și de televiziune etc. Cît despre eficacitate, chiar dacă lăsăm deoparte posibilitatea de a transmite un mare număr de mesaje simultan, iată un exemplu edificator. Se știe că o stație de televiziune acoperă o zonă de 20 000—25 000 de kilometri patrați; instalată pe un avion. ea își va lărgi zona de acțiune la aproape 400 000 de kilometri pătrați; pe un satelit, la cel puțin 2 500 000 kilometri pătrați!...

Un domeniu deosebit de important de aplicare a cuceririlor cosmice este meteorologia. De pe acum, s-au înregistrat rezultate promițătoare în detectarea furtunilor, taifunurilor, uraganelor. Se prevede înființarea unui sistem meteorologic mondial, ai cărui sateliți să emită zi și noapte numeroase informații despre temperatură, densitatea aerului, tăria și direcția vîntului, starea oceanului, perturbările cîmpului magnetic și ale sistemului solar. Ne putem gîndi și la lucruri mai îndrăznete. De pildă, răspîndirea «germenilor» de cristale în atmosferă, în perioada întoarcerii satelitului pe Pămînt, provocîndu-se astfel ploi artificiale pe mari întinderi.

Prin anul 1975, transportul de mărfuri și de pasageri, pe apă și prin văzduh, se va tripla, față de situația existentă. În asemenea condiții, problema securității navigației va avea o importanță mult mai mare decît azi, reclamînd contribuția cercetării spațiale, care va putea furniza date despre poziția navei sau a avionului, despre circulația maritimă și aeriană etc.

În special pentru țările în curs de dezvoltare, sateliții pot da un sprijin hotărîtor activității dificile de investigare, descoperire și studiere a resurselor agricole, forestiere, minerale, piscicole etc. Pot fi obținute astfel date extrem de utile în ceea ce privește clasificarea solurilor identificarea culturilor și a dăunătorilor, lupta împotriva inundațiilor, detectarea «din fașă» a incendiilor de pădure, dezvoltarea irigațiilor.

Cercetarea spațială a dus la realizarea unor progrese tehnice considerabile, în medicină și biologie. Pentru analizele chimice, au fost puse la punct tehnici automate, care fac economie de timp și de mînă de lucru, micșorînd substanția riscurile unor erori umane. Instrumentele folosite de medicina spațială înregistrează la fel de bine și pe Pămînt, în mod automat, date de bază ca temperatura, respirația, pulsul, tensiunea arterială, electro-cardiograma și chiar electro-encefalograma; există proteze auditive alimentate în circuit închis de curenții corpului uman, fără a mai fi nevoie de pilele clasice; medicii dispun de «miniscop», osciloscop de buzunar pentru controlul pulsațiilor inimii. În cazul bolilor cardiace se crede că situarea bolnavului în condiții de lipsă de greutate sau de gravitate redusă ar putea avea urmări deosebit de favorabile.

Savanții și tehnicienii au trebuit să creeze sisteme capabile să asigure supraviețuirea într-un mediu ostil, timp de cîteva ore pînă la un an sau chiar mai mult. Ei au conceput și construit valve de acces și filtre oferind o securitate de neînchipuit pînă acum, noi instrumente bio-mecanice, noi aliaje, substanțe adezive, lubrefianți Toate acestea și altele încă sînt folosite cu succes în industriile nespațiale. Așa, de pildă, o mică sondă care indică temperaturile extreme la bordul navelor cosmice slujește laboratoarelor și uzinelor pentru a măsura cu precizie temperatura în locurile altfel inaccesibile. Un mecanism automotor, montat pe șase picioare și destinat explorării Lunii fără prezența omului, a fost transformat în «scaun mergător» pentru copiii infirmi; el poate trece peste suprafețe accidentate și obstacole care ar opri obișnuitul fotoliu rulant.

În sfîrșit, mai cu seamă pentru țările în curs de dezvoltare, sateliții pot juca un rol unic, în ceea ce privește educația și învățămîntul, prin programe radiodifuzate și televizate. În afara avantajelor materiale (s-a calculat că în India, de pildă, costul anual pentru un elev ar fi de 0,12 dolari, în 1970), s-ar remedia astfel probleme extrem de dificile, ca lipsa numărului necesar de profesori, distanțele mari între localități etc.

Această rapidă trecere în revistă n-a putut îmbrățișa toate aspectele foloaselor concrete pe care le trage omenirea din contactul ei cu Cosmosul. Din noianul de exemple grăitoare, am ales doar cîteva. Concluzia mi se pare însă limpede: efortul material într-adevăr uriaș pe care-l reclamă cucerirea spațiului a început să dea roade. Și din acest punct de vedere, drumul spre stele trebuie să rămînă deschis.

UN ROMÂN ÎN GROENLANDA

DR. CONSTANTIN DUMBRAVĂ, NATURALIST AL UNEI EXPEDIȚII ARCTICE DANEZE, AJUNS PE COASTELE DE N.V. ALE GROENLANDEI, ÎȘI CONTINUĂ OBSERVAȚIILE ȘI CERCETĂRILE ȘTIINȚIFICE.

Text: Aurel LECCA și Val. TEBEICA
Desen: Teo. GHERGHE

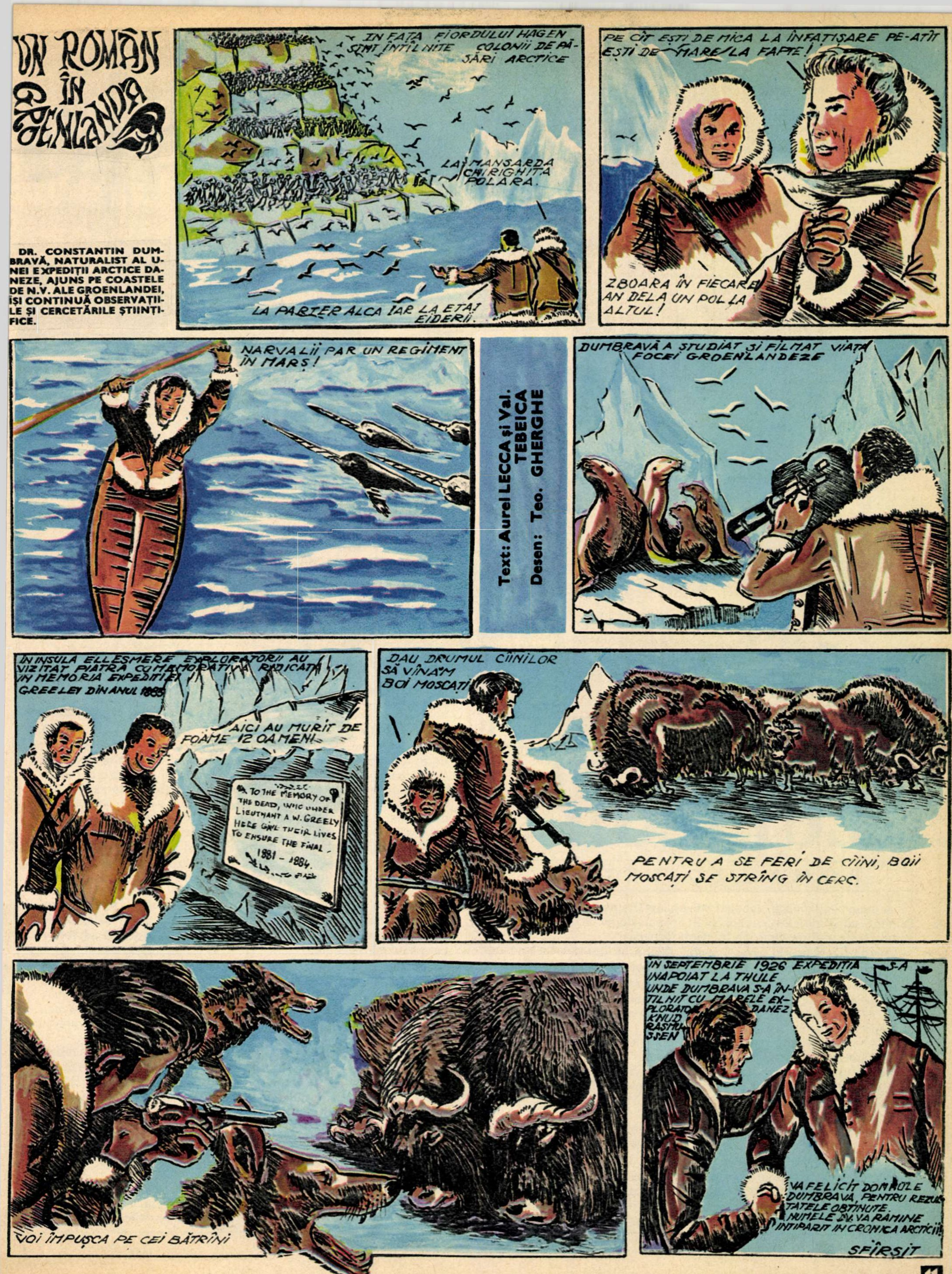

IN FAȚA FIORDULUI HAGEN SÎNT ÎNTÎLNITE COLONII DE PĂSĂRI ARCTICE
LA MANSARDA CHIRIGHIȚA POLARA.
LA PARTER ALCA IAR LA ETAJ EIDERII.
PE CÎT EȘTI DE MICA LA ÎNFAȚIȘARE PE-ATÎT EȘTI DE MARE LA FAPTE!
ZBOARA ÎN FIECARE AN DELA UN POL LA ALTUL!
NARVALII PAR UN REGIMENT ÎN MARȘ!
DUMBRAVĂ A STUDIAT ȘI FILMAT VIAȚA FOCEI GROENLANDEZE
ÎN INSULA ELLESMERE EXPLORATORII AU VIZITAT PIATRA COMEMORATIVĂ RIDICATĂ ÎN MEMORIA EXPEDIȚIEI GREELEY DIN ANUL 1883
AICI AU MURIT DE FOAME 12 OAMENI
TO THE MEMORY OF THE DEAD, WHO UNDER LIEUTNANT A. W. GREELY HERE GIVE THEIR LIVES TO ENSURE THE FINAL
1881 - 1884.
DAU DRUMUL CÎINILOR SĂ VÎNĂM BOÏ MOSCAȚI
PENTRU A SE FERI DE CÎINI, BOII MOSCAȚI SE STRÎNG ÎN CERC.
VOI ÎMPUȘCA PE CEI BĂTRÎNI
IN SEPTEMBRIE 1926 EXPEDIȚIA S-A ÎNAPOIAT LA THULE UNDE DUMBRAVA S-A ÎNTÎLNIT CU MARELE EXPLORATOR DANEZ KNUD RASMUSSEN
VA FELICIT DOMNULE DUMBRAVA, PENTRU REZULTATELE OBȚINUTE. NUMELE DV. VA RĂMÎNE ÎNTIPARIT ÎN CRONICA ARCTICII!
SFÎRȘIT

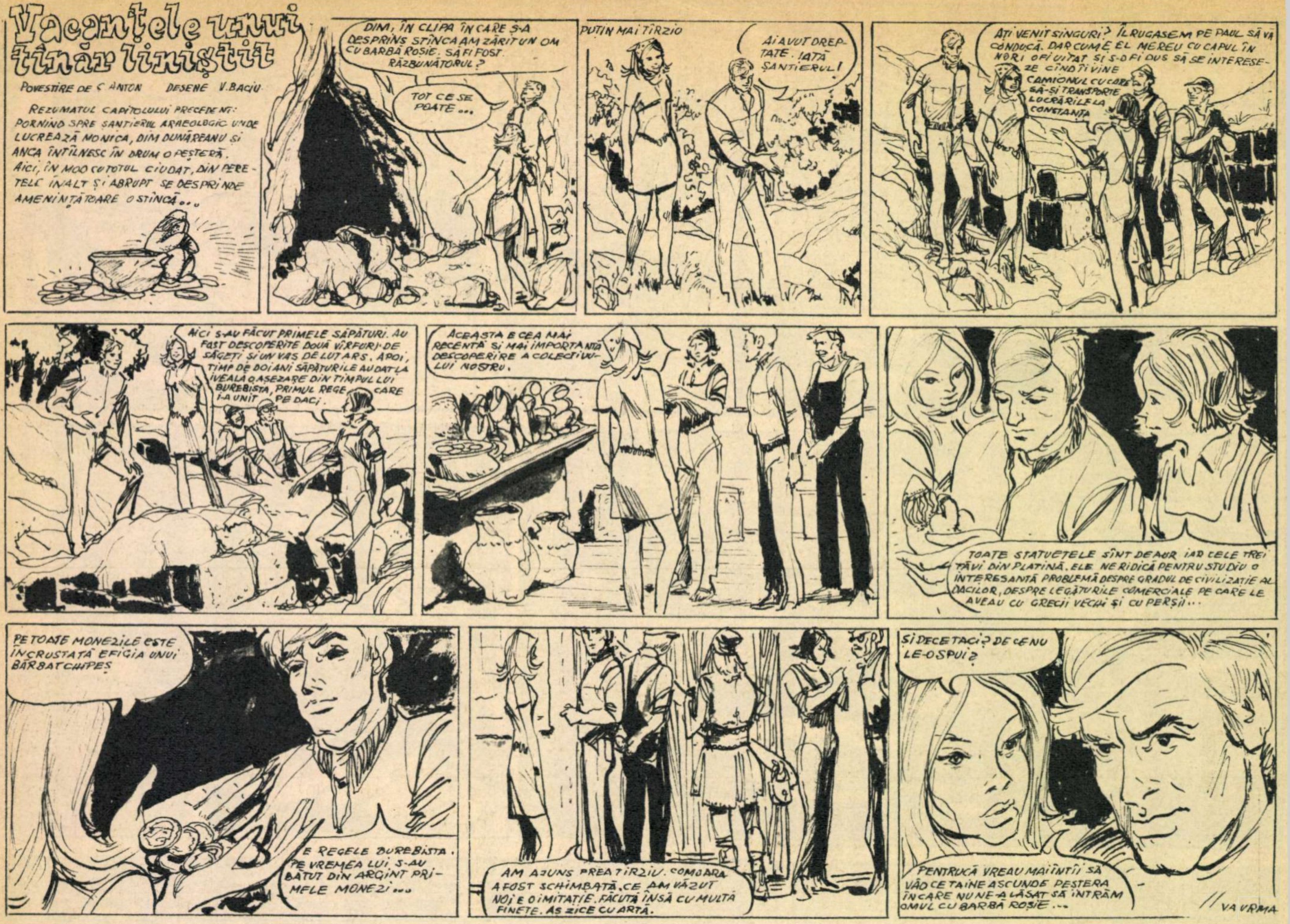
Vacanțele unui tînăr liniștit
POVESTIRE DE C. ANTON DESENE V. BACIU
REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT: PORNIND SPRE ȘANTIERUL ARHEOLOGIC UNDE LUCREAZĂ MONICA, DIM DUNĂREANU ȘI ANCA ÎNTÎLNESC ÎN DRUM O PEȘTERĂ. AICI, ÎN MOD CU TOTUL CIUDAT, DIN PERETELE ÎNALT ȘI ABRUPT SE DESPRINDE AMENINȚĂTOARE O STÎNCĂ...
DIM, ÎN CLIPA ÎN CARE S-A DESPRINS STÎNCA AM ZĂRIT UN OM CU BARBĂ ROȘIE. SĂ FI FOST RĂZBUNĂTORUL?
TOT CE SE POATE...
PUȚIN MAI TÎRZIU
AI AVUT DREPTATE. IATĂ ȘANTIERUL!
AȚI VENIT SINGURI? ÎL RUGASEM PE PAUL SĂ VĂ CONDUCĂ. DAR CUM E EL MEREU CU CAPUL ÎN NORI O FI UITAT ȘI S-O FI DUS SĂ SE INTERESEZE CÎND ÎI VINE CAMIONUL CU CARE SĂ-ȘI TRANSPORTE LUCRĂRILE LA CONSTANȚA
AICI S-AU FĂCUT PRIMELE SĂPĂTURI. AU FOST DESCOPERITE DOUĂ VÎRFURI DE SĂGEȚI ȘI UN VAS DE LUT ARS. APOI, TIMP DE DOI ANI SĂPĂTURILE AU DAT LA IVEALĂ O AȘEZARE DIN TIMPUL LUI BUREBISTA, PRIMUL REGE CARE I-A UNIT PE DACI.
ACEASTA E CEA MAI RECENTĂ ȘI MAI IMPORTANTĂ DESCOPERIRE A COLECTIVULUI NOSTRU.
TOATE STATUETELE SÎNT DE AUR IAR CELE TREI TĂVI DIN PLATINĂ. ELE NE RIDICĂ PENTRU STUDIU O INTERESANTĂ PROBLEMĂ DESPRE GRADUL DE CIVILIZAȚIE AL DACILOR, DESPRE LEGĂTURILE COMERCIALE PE CARE LE AVEAU CU GRECII VECHI ȘI CU PERȘII...
PE TOATE MONEZILE ESTE ÎNCRUSTATĂ EFIGIA UNUI BĂRBAT CHIPEȘ
E REGELE BUREBISTA. PE VREMEA LUI S-AU BĂTUT DIN ARGINT PRIMELE MONEZI...
AM AJUNS PREA TÎRZIU. COMOARA A FOST SCHIMBATĂ. CE AM VĂZUT NOI E O IMITAȚIE. FĂCUTĂ ÎNSĂ CU MULTĂ FINEȚE. AȘ ZICE CU ARTĂ.
ȘI DE CE TACI? DE CE NU LE-O SPUI?
PENTRU CĂ VREAU MAI ÎNTÎI SĂ VĂD CE TAINE ASCUNDE PEȘTERA ÎN CARE NU NE-A LĂSAT SĂ INTRĂM OMUL CU BARBĂ ROȘIE...
// VA URMA

PETRE LUSCALOV

OSTROVUL LUPILOR

ROMAN FOILETON

A doua zi dimineață, ascunși într-un lăstăriș de salcie pe malul Dunării, alături de Vlad, cei doi băieți priveau șlepul tăcut și pustiu, eșuat pe bancul de nisip de la «Cotul Pisicii».

Deodată, undeva în josul fluviului răsună bîzîitul ușor al unei bărci cu motor care se apropia. Vlad se întoarse spre cei doi băieți, și făcîndu-le semn să rămînă nemișcați, trase afară antena strălucitoare de aluminiu a aparatului de radio portativ pe care o avea în mînă, și apoi întorcînd cîteva butoane îl apropie de buze, spunînd aproape în șoaptă:

— Atențiune posturile 1... 2... 3... 4... Fiți gata! Începem «Operația Dunărea!»

Zgomotul bărcii cu motor deveni din ce în ce mai puternic, și deodată Scatiul și Babușcă îl văzură pe Vînător și pe Bărbos trecînd în plină viteză pe Dunăre prin fața lor. Fără să vrea, Babușcă scăpă o exclamație de mirare.

— Nu te speria, îl liniști Vlad, urmărind printre crengi barca cu motor care aluneca pe fluviu apropiindu-se de șlep... Este Prințul care s-a deghizat în «bărbos»....

Scatiul și Babușcă se ghemuiră lîngă Vlad urmărind cu răsuflarea tăiată barca cu motor care acum trecea claxonînd de zor, prin dreptul șlepului. Ușa cabinei de pe șlep se deschise și, marinarul pe care îl cunoaștem apăru în fugă, și aplecîndu-se peste

• OSTROVUL LUPILOR • 210

bord, duse mîna streașină la ochi, cercetînd cu atenție pasagerii din barcă. La un semn al Prințului — Vînătorul ridică din barcă un trunchi de lemn și îl aruncă în Dunăre. Plescăind puternic, acesta se scufundă în Dunăre, și-apoi se ridică la suprafață, începînd să se rotească într-un chip ciudat, în urma bărcii cu motor care se îndepărta. După ce își aruncă privirile în jur, marinarul de pe șlep, încălecă peste bord, și coborînd repede o scară de frînghie, sări într-o barcă, o dezlegă cu o iuțeală de necrezut, și potrivind lopețile porni în urmărirea trunchiului de lemn pe care apele îl rostogoleau la vale.

— Ei, acu', i-acu'... le spuse Vlad celor doi băieți, arătînd spre marinarul care ajungînd trunchiul de lemn din urmă, se aplecase peste bordul bărcii ca să-l ridice... O să apară agentul secret pe care îl căutăm sau nu?

Scatiul și Babușcă încremeniră. Opintindu-se din răsputeri, marinarul reuși să tragă trunchiul gros de lemn în barcă, cînd băieții văzură un norișor de fum ridicîndu-se deasupra tufișurilor de salcie pe malul celălalt al Dunării. O împușcătură, ca o plesnitură de bici, răsună peste ape. Marinarul bătu aerul cu mîinile, și-apoi se prăvăli, secerat parcă, în barcă.

— El e agentul secret, l-a împușcat pe marinar! strigă înăbușit Vlad, arătînd spre o barcă ușoară ce răsărise pe neașteptate de pe malul celălalt și înainta acum repede spre mijlocul Dunării. Băieții vedeau în barcă un individ îmbrăcat într-o canadiană cu o șapcă de piele pe cap, care întors cu spatele la ei, trăgea vîrtos la rame. În clipa cînd individul dădu drumul vîslelor, și se prinse cu mîinile de barca în care zăcea cadavrul marinarului, Vlad duse aparatul portativ de radio la gură și strigă în el cu o voce limpede și tunătoare:

— Posturile 1... 2... 3... 4... Atacați!

Auzind glasul puternic al lui Vlad, agentul secret sări în sus ca mușcat de șarpe, ținînd în mînă o pușcă cu lunetă. Vru să o ducă la ochi, dar în clipa aceea se auzi un duduit asurzitor de motoare.

REDACȚIA ÎNTREABĂ

AVEȚI UN LEAC PENTRU NEPUNCTUALI?

CARICATURIȘTII RĂSPUND

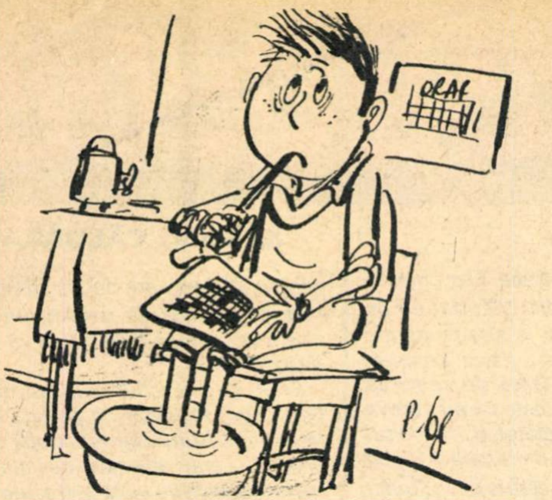

Unu care nu întîrzie niciodată... opt litere... începe cu «x»

Pompiliu DUMITRESCU

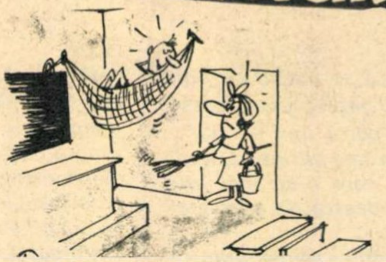

— Nu înțeleg de ce vă mirați, asta era doar singura modalitate de a nu mai întîrzia niciodată de la prima oră!!!

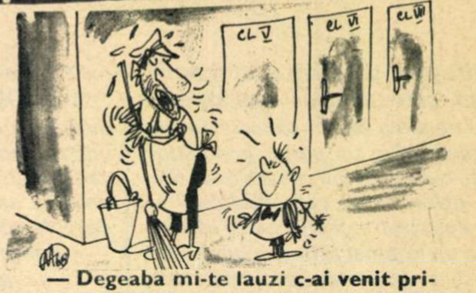

— Degeaba mi-te lauzi c-ai venit primul din toată școala, azi doar e duminică!!!

Caricaturi de Adrian ANDRONIC

Caricaturi de Dumitru NEGREA

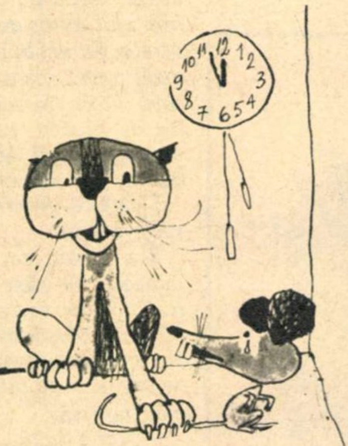

— Ai venit la fix...

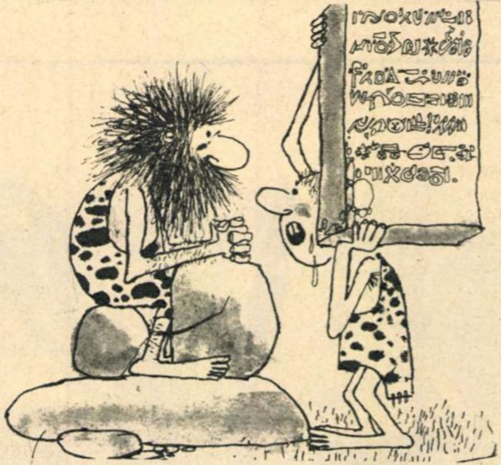

— Iertați nepunctualitatea, atrebuit să mă întorc din drum, pentru că uitasem compunerea acasă...

— Te rog, mîine să mă scoli la ora 6, că a dat mama ceasu' la reparat...

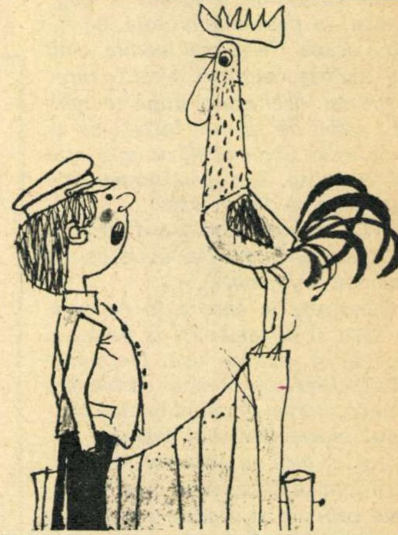

• OSTROVUL LUPILOR • 211

Patru vedete rapide cu ostași la bord, se năpustiră într-o viteză fantastică asupra lui. Peste cîteva clipe, toate patru se opreau într-un vîrtej de spumă în jurul individului în canadiană, agentul secret. Acesta se învîrti și întîlnind peste tot gurile automatelor îndreptate spre el, lăsă să-i scape pușca din mînă, ridicînd încet, încet brațele în sus.

— Asta-i tot... spuse vesel Vlad, vîrînd cu un gest energic antena aparatului de radio înapoi. Agentul pe care îl căutam ne-a căzut în cursă, «Operația Dunărea» s-a terminat...

De îndată, deasupra pădurilor de sălcii, răsună un bîzîit ușor, și în curînd Scatiul și Babușcă zăriră silueta verde a elicopterului lui Panait care cobora vertiginos spre Dunăre.

— Privește, nene Vlad... Privește... strigă cu un glas înăbușit Scatiul, arătînd cu mîna spre elicopterul care sosea... Vine «rîma de mare»...

— «Rîma de mare», bîigui și Babușcă, pradă unei mari agitații.

— «Rîma de mare»? făcu Vlad, pe un ton ciudat... Așa este, băieți, trebuie să lămurim și povestea cu «Rîma de mare», adăugă el, trăgînd din nou afară antena aparatului de radio și urmărind zborul elicopterului.

— Atențiune «Rîma de mare».... Coboară... Nu mai ai nici o scăpare... Te somez pentru ultima oară... Aterizează!

Spre uimirea celor doi băieți, după ce descrise un cerc larg deasupra fluviului, elicopterul începu să coboare grăbit spre ei. Vlad ieși din lăstărișul de sălcii, și se opri cu mîinile în buzunare, privind spre aparatul care cobora.

Apoi elicopterul atinse pămîntul într-un vîrtej amețitor de aer, și-apoi motoarele lui se opriră. Carlinga se deschise și Panait sări jos din aparat, ridicînd mîinile deasupra capului.

— Îmi permiteți să mă predau, tovarășe colonel? întrebă acesta rîzînd... Se pare că a sosit timpul ca «Rîma de mare» să dispară...

— Ai dreptate, tovarășe maior, îi răspunse vesel Vlad, apro-

• OSTROVUL LUPILOR • 212

piindu-se de Panait și întinzîndu-i mîna... Am pus mîna și pe agentul nr. 14... Te felicit pentru îndeplinirea exemplară a «Misiunii Verdeș». Ai avut de jucat un rol greu, nu glumă!

Panait strînse cu putere mîna lui Vlad.

— De fapt n-a fost prea greu... Banditii au crezut tot timpul că eu sînt «Rîma de mare». Dar prietenii mei Scatiul și Babușcă unde sînt?

— Nu-i vezi? rîse cu poftă Vlad, arătînd spre cei doi băieți care urmăreau scena cu gurile căscate... Sînt niște detectivi grozavi, dar și ei au crezut că ești «Rîma de mare». Au venit să te aresteze.

— Au crezut că sînt «Rîma de mare», întrebă Panait, izbucnind într-un rîs nestăpînit. Ha.... ha.... ha.... Au venit să mă aresteze? Asta-i bună...

Molipsit de rîsul lui Panait, Vlad rîdea și el cu poftă, în timp ce, Scatiul și Babușcă se priviră lung și ridicară nedumeriți din umeri.

Ostașii îl scoteau pe agentul arestat la mal. Dunărea curgea larg, învăluitor, scînteind printre pădurile de sălcii, susurînd molcom în văzduhul trandafiriu.

Sfîrșit

Aventurile Scatiului și ale lui Babușcă s-au încheiat. Luni de zile i-am urmărit o dată cu voi pe întinderile nesfîrșite de apă ale Deltei și Dunării, prin stufărișuri și păduri de sălcii dînd lovitura «nimicitoare» planurilor hoțești ale Vînătorului, Bărbosului și Chiorului. Scatiul și Babușcă prin curajul, dîrzenia și fantezia lor se aseamănă cu voi, dragi cutezători. Interesul ce l-ați purtat mereu celor doi băieți a fost un vînt favorabil care a umflat continuu pînzele bărcii cu care Scatiul și Babușcă și-au scris îndrăzneața lor odisee. Tocmai de aceea, acum, la sfîrșit, împreună cu ei, vă sînt deosebit de recunoscător.

Petre Luscalov

Dimineața bunicului

de Emilia CĂLDĂRARU

Între pești și armuri e un scăunel. Acolo șade bunicul. Douăzeci și cinci de ani a stat în picioare, în ușa muzeului. Era un portar impunător, înalt, cu uniformă albastră și fireturi galbene, pe care vizitatorii — mai ales copiii — îl priveau cu interes, ca pe un exponat al muzeului. Acum, în ușă, e un portar tînăr, care salută cu mîna la șapcă și, în pauze, citește fel de fel de cărți. Bunicul stă pe scăunel, în ușa dintre sala cu acvarii și cea cu armuri. Degeaba îl roagă bunica, în fiecare dimineață, să rămînă acasă. Ca și mai înainte, cînd era slujbaș, bunicul pleacă zilnic la muzeu. Nici acum, după ce ochii i-au slăbit de tot n-a încetat să se ducă acolo. Și niciodată nu m-a lăsat să-l însoțesc. Se supăra numai cînd îi pomeneam despre asta:

— La ce bun? Cunosc drumul și cu ochii închiși. De douăzeci și cinci de ani... ehei...

Dimineața la șase e în picioare. La șase și jumătate își ia bastonul din cui și iese pe ușă. Drumul e întortocheat, dar bunicul umblă fără dibuieli, numai din cînd în cînd bastonul pipăie trotuarul înaintea lui. La muzeu însă nu e nimeni, n-a venit decît femeia de serviciu care lustruiește coifurile și spadele încrucișate ale celor doi cavaleri în duel, dă de mîncare peștilor exotici, șterge de praf mumiile egiptene, îndreaptă penele strîmbate ale indianului, care, de cîteva zeci de ani, pescuiește același pește roșu în aceeași sticlă albastră. Bunicul îi dă bună dimineața, o întreabă de sănătate, își ia mătura și iese în stradă să curețe trotuarul și scările. Acolo, seara, după ce muzeul se închide, se adună tinerii din cartier. Recită versuri, glumesc și cîntă la chitare pînă seara tîrziu. Dimineața, scările și trotuarul sînt pline de resturi de țigări. Dar cînd încep să vină vizitatorii locul e curățat, iar bunicul se așază pe scăunelul său, dintre pești și armuri. Acolo are treabă multă. Ghicește de departe cam ce fel de grup se apropie. Joia, cînd e zi de tîrg, vin multe țărănci precupețe. Sînt, bineînțeles vorbărețe, gălăgioase.

— Aici se păstrează liniște, le spune bunicul și le trimite direct la sala cu colecții numismatice. După ce văd atîta bănet nu le mai interesează nimic altceva și pleacă, sporovăind încîntate.

Îi place cînd vin școlarii, ostașii, părinții, studenții, oaspeții de peste hotare, savanții... E destul să asculte o clipă ca să știe cine sînt vizitatorii. Școlarii au pași mărunți și ușori, cer lămuriri cu glas sfios și impresiile și le șoptesc unul altuia la ureche, încît sălile parcă se umplu cu fîlfîit de aripi. Ostașii pășesc greoi, tușesc, molipsindu-se parcă unii pe alții și întîrzie mult în fața vitrinelor, unde văd lucruri la care n-au mai avut timp să se gîndească de cînd erau copii de școală.

— Poftiți, poftiți, spune bunicul, o să vă placă la noi la muzeu.

Și vizitatorii înaintează încurajați, ies din stînjeneala cu care se intră în casă străină — și încă ce fel de casă — încep să întrebe. Dar chiar și fără ca ei să întrebe, bătrînul de pe scăunel nu uită să le atragă atenția asupra cutărui sau cutărui exponat. După împrejurări. Dacă stă de vorbă cu ostașii, le amintește ca nu cumva să scape sus, la etajul II, în colțul din dreapta, paloșul cu care a luptat Mihai-Viteazul la cetățile de la Dunăre. Elevilor, le spune cel mai adesea să fie atenți la istoria cuvîntului scris, la primele tiparnițe. Pînă și pentru studenți are de zis cîte ceva: «S-a expus, jos, la subsol, un nou manuscris de la 1400. O să vă intereseze».

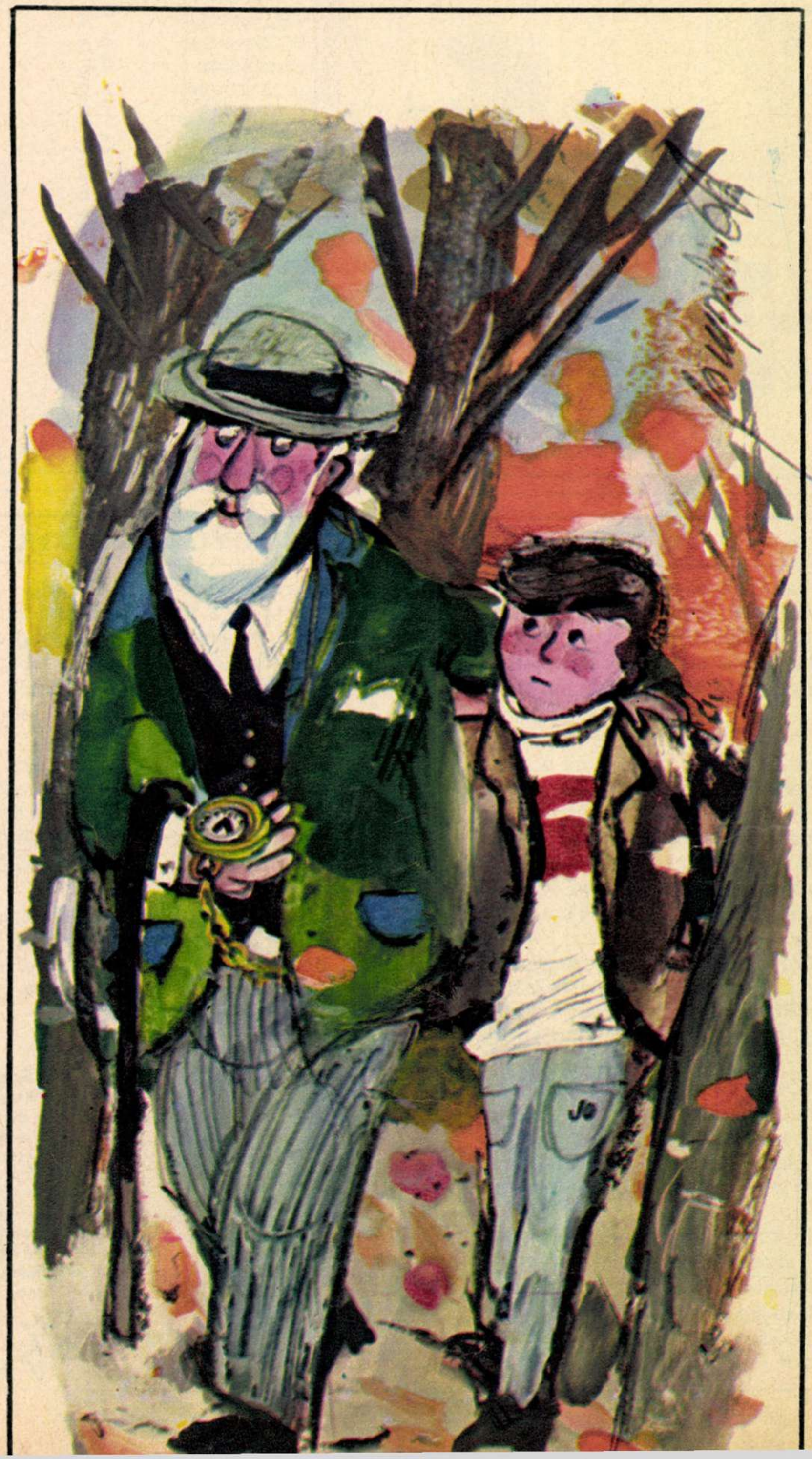

Erau și zile cînd bunicul tăcea. Gîndurile, zîmbetul de pe fața lui — fața lui ca frunza de nuc după ce dă bruma — erau aplecate, desigur, către crîmpeiele de viață petrecute acolo, în ușa muzeului, departe de satul său, lîngă păduri de carton și ape de sticlă. Atunci, dacă-l întrebai ceva, te privea ca de departe și barba lui deasă, înspicată argintiu, răspîndea împrejur miros de rîu și pădure adevărate. Atunci bunicul nu era altceva decît o pată mare, întunecată, respirînd ritmic, în semiîntunericul sălilor de muzeu, care parcă respirau împreună cu el. Atunci bunicul părea bătrîn. Dar nu era.

Și iată că, de ieri, bunicul e cu adevărat bătrîn.

S-a sculat, ca de obicei, de dimineață, la șase și jumătate, și-a luat din cui bastonul și cu un gest intrat în obișnuință, scoate din buzunarul vestei ceasul vechi, cu capac de argint și se uită la el cu ochii lui albi, fără văz.

— Nu e tîrziu, așa-i?

Se îndreaptă spre poartă clătinat.

— Nu vrei să te conduc, bunicule? Mi-ar face plăcere.

— La ce bun? Cunosc drumul și cu ochii închiși, se încruntă el. De douăzeci și cinci de ani... ehe...

Poarta se închide în urma lui, dar eu rămîn lîngă prag, așteptînd. Și, din nou, bunicul se arată în poartă:

— Dacă zici tu că-ți face plăcere...

Bunicul se sprijină de brațul meu. Bastonul lui pipăie lumea, nesigur. Niciodată n-a fost atît de bătrîn, bunicul.

La muzeu ușile sînt larg deschise. Cîțiva vizitatori urcă scările de marmură.

Bunicul urcă și el prima treaptă. Numai prima. Privește scările cu ochii lui albi, fără vis, și clatină din cap mustrător:

— Vezi? Nimeni n-a măturat pe aici. Peste tot numai resturi de țigări.

Dar scara era curată.

Bunicul a mai stat o clipă, apoi a coborît, s-a apucat de braț și mi-a zis cu glas tremurat:

— Azi e tare frumos afară. O să mergem în parc.

Dar afară era înnorat...

...Stăteam cu bunicul în parc, pe pod, și priveam printre scîndurile sparte apele tulburi ale rîului. Era toamnă.

ilustrație:
Pompiliu DUMITRESCU

Lea îl cheamă pe acest pui de urangutan și locuiește în grădina zoologică din Stuttgart. Nu de mult a împlinit un an și iată că toți cei ce lucrează în grădina zoologică l-au sărbătorit, aducîndu-i flori și prăjituri. Micul urangutan este o raritate pentru că maimuțele din specia aceasta, născute în captivitate nu supraviețuiesc. După nașterea micuței Lea, mama ei, maimuța Kiki refuzase să se ocupe de ea. Lea a fost crescută cu dragoste de un îngrijitor al grădinii zoologice și acum este înaltă de 56 centimetri și cîntărește 6 kilograme. La ziua lui Lea, mătușa Suma, un urangutan, i-a adus un buchet de flori.

Clubul LOGICIENILOR

Iată alte două probleme pe care vi le propune profesorul universitar **EDMOND NICOLAU.**

CARE E NUMĂRUL

Ionel e un mare dezordonat: la ultimul inventar, mama sa a găsit în odaia lui Ionel 7 ciorapi gri (unde s-o fi rătăcit al optulea?) puși laolaltă cu zece ciorapi verzi. Ca să-l învețe minte, mama a lăsat ciorapii în dezordine. Seara Ionel trebuia să se ducă cu părinții în oraș. În odaia sa e întuneric, iar becul e stricat. Care e numărul minim de ciorapi pe care trebuie să-i ia Ionel ca să fie sigur că va avea doi ciorapi de aceeași culoare?

SCRISORILE LUI ADRIAN

Făcînd ordine în corespondența mea, am observat următoarele:

1. Toate scrisorile scrise cu cerneală albastră sînt îndoite.

2. Nici o scrisoare nu este scrisă cu cerneală albastră, în afara celor care nu sînt scrise la persoana a doua plural.

3. Toate scrisorile pe care mi le trimite Adrian, încep cu «Dragă tovarășe».

4. Nici una din scrisorile care cuprind două foi, nu este îndoită.

5. Nici una dintre scrisorile care încep cu «Dragă tovarășe», nu este scrisă la persoana a doua plural.

Cîte foi au scrisorile lui Adrian?

RĂSPUNSURILE LA PROBLEMELE ANTERIOARE:

1. Da. 2. Costel patru, iar prietenul său trei.

ROMB CU CHEIE

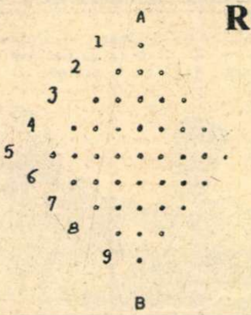

1. consoană; 2. din «Versuri de seară»; 3. din «Stihuri pestrițe»; 4. din «Cuvinte potrivite»; 5. din «Poeme»; repetă cheia. 6. din «Versuri de seară»; 7. din «Cuvinte potrivite»; 8. din «Versuri de seară»; 9. vocală.

A — B = cheia jocului: poezie din volumul «Poeme», care înseamnă «pune de-o parte».

PROBLEMA

Împărțiți numărul 80 în patru părți astfel încît prima parte adunată cu 3, a doua scăzută cu 3, a treia înmulțită cu 3 iar a patra împărțită la 3 să dea toate același rezultat.

NU-L PRIVEȘTE

Bucătăreasa savantului francez Guillaume Budé (1468—1540) intră alarmată în biroul acestuia și-i spuse, cu sufletul la gură:

— Domnule, a luat foc casa!

— Comunică-i, te rog, soției mele, îi răspunse calm savantul. Știi doar că eu nu mă amestec niciodată în treburile casei.

RĂSPUNSURILE LA «CONCURSUL VACANȚEI»

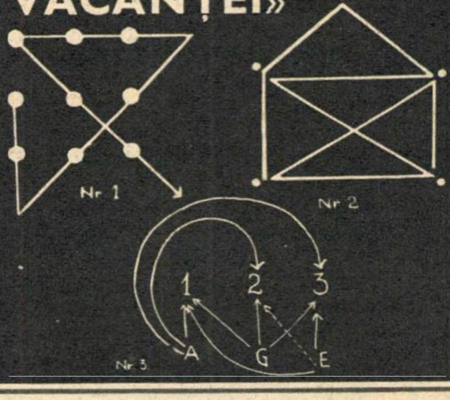

SERIA I: 1) Ploiești — Uzinele 1 Mai; 2) Bran — Secolul XIV; 3) (Vezi desenul nr. 1). SERIA II; 1. Săvinești; 2) Ștefan cel Mare — Apus de soare — B. Delavrancea. Cațavencu — O scrisoare pierdută — Caragiale. Vlaicu Vodă — Vlaicu Vodă — Al. Davila; 3) Sîrma va intra în pămînt cu peste 60 m. SERIA III: 1. Lupeni — Paroșeni; 2) 18 fete și 24 de băieți; 3) Nufărul subtropical «Nymphaea lotus» — Izvoarele de apă caldă — Băile Felix lîngă Oradea. SERIA IV: 1) Universitatea — București — 1864; 2) Vara, la latitudinea respectivă nu există vînt; 3) Lacul fără fund — Ocna Sibiului. SERIA V: 1) Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea; 2) 35 de triunghiuri; 3) Slănic Prahova — sare. SERIA VI: 1) Broaște țestoase; 2) (Vezi desenul nr. 2); 3) Montarea unor instalații de foraj. SERIA VII: 1) 12 4/7 secunde; 2) Turnul cu ceas — Sighișoara; 3) (Vezi desenul nr. 3). SERIA VIII: 1) Azuga — Azuga cu Prahova; 2) Doamna Stanca; 3) 12 părinți. SERIA IX: 1) Hidrocentrala de pe Argeș; 2) Curiu, Einsteiniu, Fermiu, Gadoliniu, Lawrenciu, Mendeleviu, Nobeliu; 3) Masivul Făgărașului. SERIA X: 1) Ion Creangă — Iași; 2) Buhuși; 3) C_3H_6. SERIA XI: 1) Orașul Victoria — Combinatul chimic; 2) Nici o zi de vineri; 3) «S-a ridicat din tohoarca lui, de la un proțap, un om măhălos și s-a arătat în lumina focului pășind legănat» — «Județ al sărmanilor». SERIA XII: 1) 1639 — Vasile Lupu; 2) Bătălia de la Posada; 3) Traian Vuia — 1925.

FILATELIE

5B
POSTA
ROMANA

40B
POSTA
ROMANA

55B
POSTA
ROMANA

1L
POSTA
ROMANA

1,60L
POSTA
ROMANA

2,40L
POSTA
ROMANA

De curînd a fost pusă în circulație o nouă și frumoasă serie filatelică compusă din șase valori, reprezentînd diferite aspecte ale activităților pionierești.

Mihai Vodă Viteazul

108

Scenariu:
VLAICU BÎRNA

Ilustrații:
TEODOR BOGOI

Alexandru Vodă cel Rău vrea să-l piardă pe Mihai, Banul Craiovei, temîndu-se că acesta îi va lua tronul. Îl osîndește la moarte, dar călăul impresionat de făptura falnică a lui Mihai refuză să-i taie capul. Poporul cere eliberarea lui Mihai și Vodă, neavînd încotro, i-o acordă. În drum spre Craiova, suita lui Mihai întîlnește un călugăr misterios, care vrea să se ascundă.

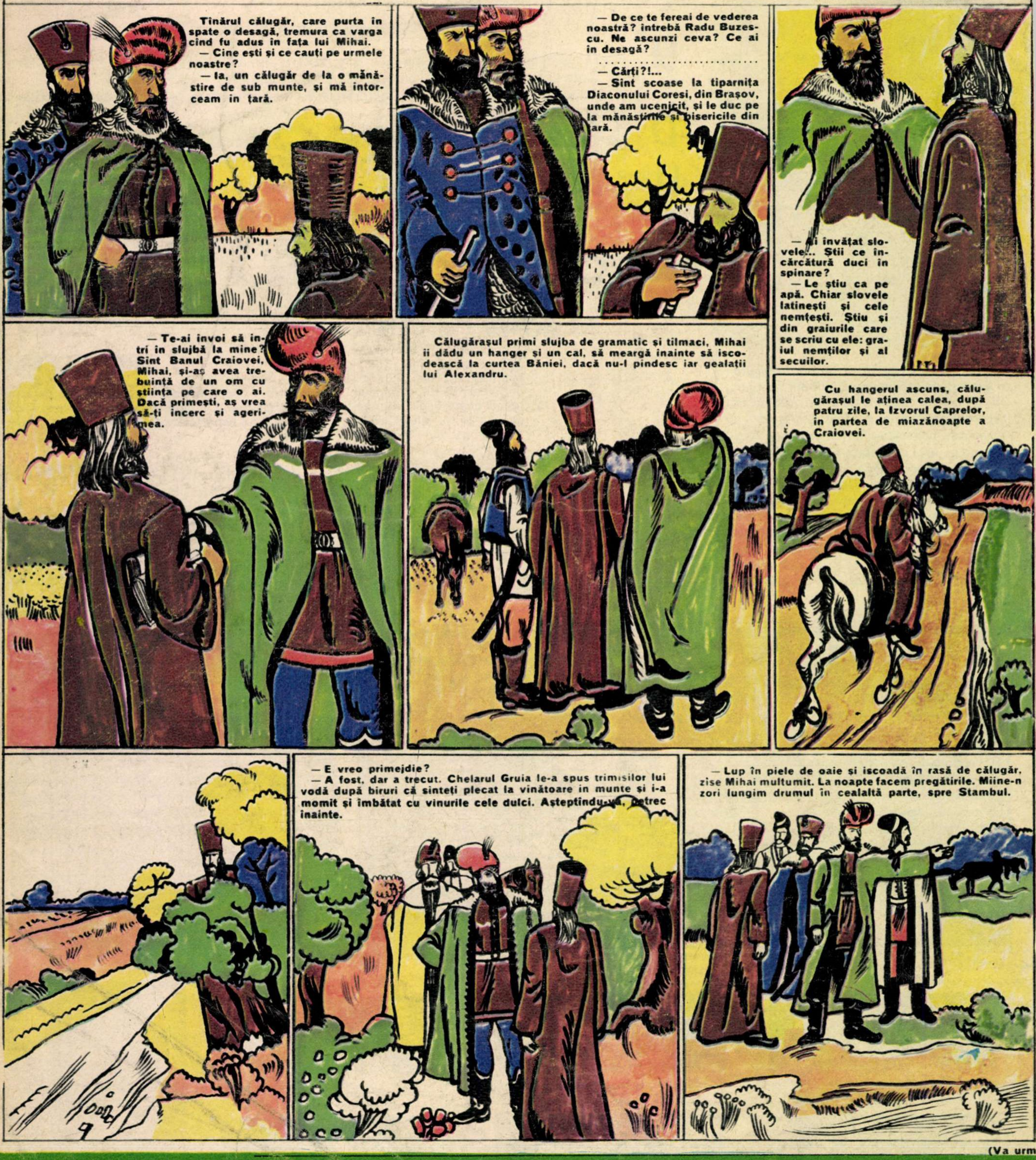
Tînărul călugăr, care purta în spate o desagă, tremura ca varga cînd fu adus în fața lui Mihai.
— Cine ești și ce cauți pe urmele noastre?
— Ia, un călugăr de la o mănăstire de sub munte, și mă întorceam în țară.
— De ce te fereai de vederea noastră? întrebă Radu Buzescu. Ne ascunzi ceva? Ce ai în desagă?
....
— Cărți?!...
— Sînt scoase la tiparnița Diaconului Coresi, din Brașov, unde am ucenicit, și le duc pe la mănăstirile și bisericile din țară.
— Ai învățat slovele... Știi ce încărcătură duci în spinare?
— Le știu ca pe apă. Chiar slovele latinești și cele nemțești. Știu și din graiurile care se scriu cu ele: graiul nemților și al secuilor.
— Te-ai învoi să intri în slujbă la mine? Sînt Banul Craiovei, Mihai, și-aș avea trebuință de un om cu știința pe care o ai. Dacă primești, aș vrea să-ți încerc și agerimea.
Călugărașul primi slujba de gramatic și tilmaci, Mihai îi dădu un hanger și un cal, să meargă înainte să iscodească la curtea Băniei, dacă nu-l pîndesc iar gealații lui Alexandru.
Cu hangerul ascuns, călugărașul le ațînea calea, după patru zile, la Izvorul Caprelor, în partea de miazănoapte a Craiovei.
— E vreo primejdie?
— A fost, dar a trecut. Chelarul Gruia le-a spus trimișilor lui vodă după biruri că sînteți plecat la vînătoare în munte și i-a momit și îmbătat cu vinurile cele dulci. Așteptîndu-vă, petrec înainte.
— Lup în piele de oaie și iscoadă în rasă de călugăr, zise Mihai mulțumit. La noapte facem pregătirile. Mîine-n zori lungim drumul în cealaltă parte, spre Stambul.

(Va urma)

Cutezătorii 40
Redacția: București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Redactor șef: Mihai NEGULESCU. Redactor șef-adjunct: Petre GHELMEZ. Secretar general de redacție: Ovidiu ZOTTA. Administrația: Editura SCÎNTEIA, București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Tiparul: Combinatul Poligrafic CASA SCÎNTEII. Redactor artistic: Anca ARGHIR. Tehnoredactor: Rozalia BARANY
1 leu